

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΛΣΤ' | ΙΩΑΝ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ — ΤΗΛ. 72.18.308

1 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1987

ΑΡΙΘ. 14

— ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ —

Ευαγγέλου Δ. Θεοδώρου, «Ο άγιος Κυπριανός. — Μητροπ. Πατρών Νικοδήμου, Μηνύματα Δεκαπενταγούστου. — Ίω. Φουντούλη, Άπαντήσεις σέ λειτουργικές, κανονικές και άλλες άπορίες. — Άρχιμ. Συμεών Π. Κούτσας, «Μνημονεύετε τών ήγουμένων ύμων...». — Άρχιμ. Δανήλ Ε. Σάπικας, Τά έλληνικά ήθη. — Άλεξ. Μ. Σταυροπούλου, Γυμνάσματα ποιμαντικά. — π. Αντωνίου Άλεβιζοπούλου, Θρησκευτική έλευθερία. — Χρυσ. Ι. Νεάμονιτάκης, Άνθη ευλαβείας στην Πόλη τών όνείρων μας. — Γεωργίου Κατσούλα, Άθυμιά και πόνος κατά τόν άγιον Ίωάννην Χρυσόστομον. — Φς, Τό βιβλίό. — Επικάϊρα. — Ευαγγέλου Π. Λέκκου, Ειδήσεις που ένδιαφέρουν τούς Έφημερίους.

● ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Άθηναι, Ίασιου 1 — Τηλ.
72.10.731 ● Προϊστάμενος Τυ-
πογραφείου: Ίωάννης
Μιχαήλ, Άριστοτέλους 179,
112 51 Άθήναι.

Ο ΑΓΙΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΣ

Τήν 2α Όκτωβρίου ή Έκκλησία μας τιμά την μνήμη του άγιου ιερομάρτυρος Κυπριανού. Διάφορες παραδόσεις συνέδεσαν στο πρόσωπο του άγιου βιογραφικά στοιχεία τόσο του άγιου Κυπριανού έπ. Καρχηδόνας όσο και του έξ Άντιοχείας μάγον Κυπριανού, ό όποιος έλκύσθηκε στην χριστιανική πίστι από την έορταζόμενη την ίδια ήμέρα άγία Ίουστίνη την μάρτυρα (πρόβλ. Γρηγορίου Ναζιανζηνού, Έγκώμιον εις Κυπριανόν, Migne Έ.Π. 35, 1170 έξ.). Άλλ' οί παραδόσεις αυτές δέν κατώρθωσαν να άφαιρέσουν τό πρωτείο από τόν μεγάλο άγιο της Καρχηδόνας, στόν όποιο πρωτίστως στρέφεται ή σκέψις μας κατά την ήμέρα του έορτασμού της μνήμης του άγιου Κυπριανού.

Ο άγιος Κυπριανός ήταν γόνος πλοσίας ειδωλολατρικής οικογενείας, είχεν άριτία μόρφωσι και γνώριζε άριστα την έλληνική και την λατινική φιλολογία. Έλκυσθείς στην χριστιανική πίστι διακρίθηκε ως έπίσκοπος Καρχηδόνας, ως συνδυάζων πνεύμα αδοιτηρότητας και πνεύμα οικονομίας και έπιεικειας, ως εξαίρετος χριστιανός συγγραφεύς, που έγραψε πλήθος συγγραμμάτων, ως φρουρός της εκκλησιαστικής τάξεως, ως φιλόστοργος ποιμήν, και πατήρ τών πασχόντων και ένδεών και ως φρουρός του χριστιανικού ήρωϊκού πνεύματος, ένεκα του όποιου υπέστη έξορίες και τέλος μαρτυρικό θάνατο. Πρίν άποκεφαλισθή έυχαρίστησε τόν Θεό λέγοντας «Deo gratias».

Ίδιαίτερα πρέπει να έξαρθούν τό μεγάλο φιλανθρωπικό και κοινωνικό έργο του άγιου Κυπριανού και ή ρωμαλέα κοινωνική του διδασκαλία. Η μεγάλη σημασία της χριστιανικής αλληλεγγύης έξαιρείται στο έργο του «Περί έργου (εϋποιίας) και έλεημοσυών» (De opere et eleemosinis). Όπως —λέγει— με τό ύδωρ του άγιου βαπτίσματος σβήνει ή φωτιά του άδου, έτσι και με την έλεημοσύνη και τά έργα της άγάπης σβήνει ή φωτιά της άμαρτίας και συγχωρούμεθα για τά καθημερινά σφάλματά μας. Οί προσευχές μας —συνεχίζει— δέν θα ακούωνται από τόν Θεό, όταν δέν συγχινούμεθα από τις ίκεσίες τών πασχόντων.

Άληθινό διαμάντι στην άρχαία χριστιανική φιλολογία είναι ή έπ' άρ. 62 έπιστολή του άγιου Κυπριανού προς τούς Νομειδούς έπισκόπους, στην όποια διακηρύττει, ότι στο πρόσωπο τών πασχόντων πρέπει να περιθάλλωμε τόν ίδιο τόν Χριστό, ό Όποιος με τό αίμά Του μάς λύτρωσε από τόν κίνδυνο του θανάτου και ό Όποιος μένει και κατοικεί μέσα μας.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΔΕΚΑΠΕΝΤΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

Γ' ΑΠΟ ΤΑΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΑΣ ΠΕΡΙΚΟΠΑΣ
ΤΩΝ ΠΑΡΑΚΛΗΣΕΩΝ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

2. Ἐκ τοῦ Εὐαγγελίου τῆς Μεγάλης Παρακλήσεως (Λουκ. 1, 38-42· 11, 27-28)

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Πατρῶν
κ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ

5. ΟΛΙΓΑΡΚΕΙΑ

*«Μάρθα Μάρθα, μεριμνᾷς
καὶ τυρβάζῃ περὶ πολλὰ».*

Αὐτὴ ἦτο ἡ ἀπάντησις τοῦ Κυρίου εἰς τὴν παρακλήσιν τῆς Μάρθας νὰ ἐπέμβῃ ὁ θεὸς Διδάσκαλος καὶ νὰ συστήσῃ εἰς τὴν Μαρίαν νὰ βοηθήσῃ τὴν ἀδελφὴν τῆς εἰς τὰς οἰκιακὰς φροντίδας· «μεριμνᾷς καὶ τυρβάζῃ περὶ πολλὰ». Κάθε μία ἀπὸ τὰς λέξεις αὐτὰς ἔχει νόημα θαυτὸ. Καὶ ἀκριβῶς εἰς τὴν παρουσίᾳ τοῦ νοήματος τῶν λέξεων αὐτῶν τῆς ἀπαντήσεως τοῦ Κυρίου ἀφιερῶνται τὰ ἐπόμενα:

1. Τὸ θάρος πίπτει εἰς τὰς λέξεις «περὶ πολλὰ». Αὐτὸ ἐλκύει περισσότερο τὴν προσοχὴν τοῦ Κυρίου, ὅτι ἡ Μάρθα ἀσχολεῖται καὶ φροντίζει περὶ πολλῶν πραγμάτων. Ὅταν τὴν ἐλῆπῃ νὰ ἐτοιμάξῃ μὲ τὴν ἐπιμέλειαν τὰ τοῦ γεύματος τῆς μεσημερίας καὶ ὅταν τὴν αἰσθάνεται νὰ ἀπασχολῇται διὰ τὴν ἐτοιμασίαν πολλῶν καὶ ποικίλων πραγμάτων, θεωρεῖ, ὅτι κάποια λιτότης θὰ ἦτο περισσότερο ἐπιβεβλημένη· καὶ διὰ τοῦτο ἀπευθύνει πρὸς αὐτὴν ἕνα μάθημα ὀλιγαρκείας. Εἶναι ὥσάν νὰ τῆς ἔλεγε: ὀλιγότερα πράγματα εἶναι ἀρκετά. Αὐτὸ δὲ τὸ μάθημα τῆς ὀλιγαρκείας τὸ ἀπευθύνει ἡ χριστιανικὴ διδασκαλία πρὸς πάντας. Διότι εἴμεθα ἄνθρωποι, πολλὰς φορές, ἅπληστοι καὶ ἀχόρταγοι. Ὅσα καὶ ἂν ἔχωμεν, σπανίως μένομεν εὐχαριστημένοι. Ζητοῦμεν τὰ περισσότερα. Δὲν ἀναπαύομεθα εἰς ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἔχομεν, ἀλλὰ περισσότερο μᾶς ἐνοχλοῦν ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα δὲν ἔχομεν. Καὶ ἀρχίζει ἡ μέριμνα διὰ τὴν ἀπόκτησιν ἐκείνων πού δὲν ἔχομεν, ἐπὶ ζημίᾳ τῆς εὐτυχίας μας. Διότι δὲν χαίρομεθα ἐκεῖνα πού ὁ Θεὸς μᾶς δίδει, ἐφ' ὅσον ἀπασχολεῖται ἡ σκέψις μας καὶ ἐντόνως μὲ ἐκεῖνα πού στερούμεθα.

Ἐχομεν ἐπὶ παραδείγματι τὰ ὕλικά ἀγαθὰ καὶ μᾶς λείπει ἡ ὑγεία, ἡ ἀντιστροφῶς... Ὁ Κύριος δὲν μᾶς διδάσκει θεοβίως νὰ καταπνίξωμεν τὸν πόθον τῆς ὑγείας ἢ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ἀποκτήσεως τῶν ἀπαραίτητων βιωτικῶν μέσων. Θέλει ὅμως νὰ εἶναι πάντοτε συγκρατημένοι αἱ ἀπαιτήσεις μας καὶ δὴ νὰ ἀρκοῦμεθα καὶ νὰ ἀναπαύομεθα εἰς ὅσα ὡς θεῖα δωρεὰ παρέχονται ἀπὸ τὰς χεῖράς Του, αἱ ὁποῖαι σκορποῦν εἰς

τοὺς ἀνθρώπους τὰ ἀγαθὰ. Νὰ ἔχωμεν δὲ τὴν ἐλπίδα μας εἰς τὸν Πανάγαθον Θεὸν καὶ νὰ λέγωμεν μετὰ τοῦ Ψαλμῶδου· «ἀνοίγεις Σὺ τὴν χεῖρά σου καὶ ἐμπιπλάς πᾶν ζῶον ἐδδοκίας... Ἀνοίξαντός σου τὴν χεῖρα, τὰ σύμπαντα πλησθήσονται χρηστότητος» (Ψαλμ. 144, 16· 103, 28).

2. «Μάρθα, Μάρθα, μεριμνᾷς...» εἶπεν ὁ Κύριος. Ὅταν ὅμως ἡ παρατήρησις αὐτὴ ἀπευθύνεται πρὸς ἀνθρώπους πού ἔχουν περιορισμένα κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον τὰ ἀγαθὰ, θὰ ἔλεγε κανεὶς· ἐφ' ὅσον ἡμεῖς οὔτε πλοῦτη ζητοῦμεν, οὔτε ἀφθονίαν ἀγαθῶν, ἀλλὰ τὰ ἀπαραίτητα μόνον ζητοῦμεν, ποῖα εἶναι λοιπὸν ἡ σημασία τῆς ὑποδείξεως αὐτῆς τοῦ Κυρίου σὲ ἀνθρώπους πού δὲν ζητοῦν τὰ πλούτη; Μὴ κρίνωμεν ὅμως ἀπὸ τὴν ἐξωτερικὴν ἐντύπωσιν. Διότι πολλὰς φορές ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἔχει μετρημένα καὶ περιορισμένα ἀγαθὰ κατέχεται ἀπὸ τὸ ἄγχος καὶ τὸ πάθος τοῦ θησαυρισμοῦ. Μπορεῖ ἡ πραγματικότης νὰ λέγῃ ὅτι μέσα σὲ περιορισμένα πλαίσια κινεῖται ὁ ἄνθρωπος αὐτός· ἐπομένως δὲν τίθεται ζήτημα ὀλιγαρκείας. Τίθεται ἐν τούτοις ζήτημα ὀλιγαρκείας, ὅταν τὸν κατατρώγῃ ἡ ἀγωνία καὶ ἡ μέριμνα τῆς ἀποκτήσεως περισσότερων. Καί, ἀκριβῶς, τὸ νόημα αὐτὸ τῆς πρώτης λέξεως τοῦ Κυρίου, ἀναφέρεται εἰς τὴν σκέψιν, εἰς τὴν ἐσωτερικὴν ἀγωνίαν, εἰς τὸν πόθον ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου νὰ ἀποκτήσῃ καὶ πολλὰ ἄλλα τὰ ὁποῖα στερεῖται. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς ὁ χριστιανικὸς ὑπογραμμὸς ἐκφράζεται εἰς τὰς λέξεις τοῦ ἀποστόλου, ὁ ὁποῖος ἔλεγεν· «ἐχόντες διὰ τὸ αἰτρεφᾶς καὶ σκεπάζομεθα, τοῦτοις ἀρκέσθησόμεθα» (Α' Τιμ. 6, 8). Ἐφ' ὅσον ἔχομεν τὰ ἀπαραίτητα διὰ νὰ τρεφώμεθα καὶ νὰ σκεπάζωμεν τὸ σῶμα μας, ἀρκοῦμεθα εἰς αὐτά. Ἐάν αὐτὸ θεωρῇται μία ὑπερβολικὴ λιτότης, καὶ ἂν εἰς τὸν ἀσκητικὸν βίον ἔχῃ τὴν κατὰ γράμμα ἐφαρμογὴν, οὐχ ἥττον καὶ διὰ τοὺς χριστιανούς τοὺς ζῶντας κοινωνικὸν βίον, ἡ ὀλιγαρκεία πρέπει νὰ εἶναι ἡ γραμμὴ καὶ τὸ μέτρον. Εἶναι δὲ γεγονὸς τοῦτο· ὅτι ὁ χριστιανὸς αἰσθάνεται ὅτι ἔχει ὀλιγωτέρας ἀνάγκας ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Ὅχι διότι εἶναι ἄλλη ἡ φύσις του· ὅχι διότι τὰ πράγματα εἶναι διαφορετικὰ ἐν σχέσει πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους· ἀλλὰ διότι σκέπτεται διαφορετικὰ καὶ

ἀντιμετωπίζει ἀπλούστερα τὴν κατάστασιν, καὶ πρὸ πάντων ἀπαλλάσσεται ἀπὸ τὰ περιττά.

3. Ἡ δευτέρα λέξις τὴν ὁποίαν προσέθεσεν ὁ Κύριος «καὶ τὸ ῥῆμα περὶ πολλά», αὐτὴ δὲν ἀναφέρεται εἰς τὴν σκέψιν, ἀλλὰ εἰς τὴν ἐνεργοποίησιν, εἰς τὰς φροντίδας, εἰς τὰς ἀπασχολήσεις. Ἐδίδεκεν ὁ Κύριος τὴν Μάρθαν νὰ εἶναι ἀνήσυχη ἄφ' ἑτέρου τὴν ἔδιδεκε νὰ κοπιάζῃ, νὰ κινῆται, νὰ προσπαθῇ νὰ τὰ ἐτοιμάσῃ ὅλα. Καὶ δι' αὐτὴν τὴν ὑπερβολικὴν κινήσιν τῆς λέγει «τὸ ῥῆμα περὶ πολλά». Τύρβη λέγεται ἡ ἐξωτερικὴ προσπάθεια τὴν ὁποίαν καταβάλλει ὁ ἄνθρωπος, διὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ περισσotέρας ἀνέσεις. Πράγματι, καταλαμβάνει τὸν ἄνθρωπον πολλὰς φορὰς μία τέτοια τάσις. Καὶ τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι ὅτι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον δημιουργοῦνται καὶ προστίθενται περισσotέρες ἀπαιτήσεις. Ἐάν δηλαδὴ θέσωμεν τὸ ἐρώτημα ὅλα ἐκεῖνα διὰ τὰ ὁποῖα φροντίζομεν, εἶναι ἀράγε ὅλα ἀπαραίτητα; καὶ ἂν λείψῃ κάτι ἀπὸ αὐτά, ἀράγε θὰ εἶναι τοῦτο πραγματικὴ στέρησις; ἢ μήπως ἔχομεν μάθει εἰς τὰ πολλά καὶ μέσα εἰς τὰ πλαίσια ἐνὸς τεχνιτοῦ πολιτισμοῦ ἐμάθαμε νὰ φροντίζωμεν διὰ νέας ἀπαιτήσεις; Δὲν λέγομεν τὰ ἀγαθὰ τοῦ πολιτισμοῦ γιὰ μᾶς εἶναι καὶ αἱ ἀνέσεις πρὸς χρῆσιν μᾶς εἶναι, καὶ «πᾶν κτίσιμα Θεοῦ καλόν, καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον μετὰ εὐχαριστίας λαμβανόμενον», λέγει ὁ ἀπόστολος Παῦλος (Α' Τιμ. 4,4). Κάθε τί πού ὁ Θεὸς μᾶς προσφέρει ἢ μᾶς δοθεῖ νὰ ἀποκτήσωμεν εἶναι καλόν, ἀρκεῖ νὰ τὸ δέχεται ὁ ἄνθρωπος εὐχαριστῶν τὸν Θεόν. Ὡς ἄνθρωποι τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος πρέπει νὰ ἀπολαμβάνωμεν τὰς ἀνέσεις τῆς ἐποχῆς, καὶ κανεὶς δὲν θὰ ζητοῦσε νὰ ἀποξενωθῇ ὁ χριστιανὸς ἀπὸ τὰ μέσα πού προσφέρει ὁ πολιτισμὸς.

Ἀπὸ ἄλλης ἀπόψεως πρέπει νὰ εἴμεθα προσεκτικοί. Καὶ πρέπει νὰ γνωρίζωμεν ὅτι δυσκολεύομεν πολλὰ ζητήματα τῆς ζωῆς μᾶς μετὰ τὰς ἀπαιτήσεις πού ἔχομεν καὶ ὅτι πολλὰς δυσκολίες θὰ παρεκάμπτοντο, ἐάν εἴχαμε μάθει τὸ μάθημα τῆς ὀλιγαρκείας. Πόσοι δὲν ἀποφασίζουν νὰ δημιουργήσουν οἰκογένειαν, διότι τὸ θεωροῦν ὁδὸς δυσβάστακτον! Ὁχι διότι εἶναι πράγματι τόσον δυσβάστακτον, ἀλλὰ διότι ὑπερβάλλουν εἰς τὰς ἀπαιτήσεις των, πού θεωροῦν σὰν ἀπαραίτητες ὅθην προϋποθέσεις τῆς πραγματοποίησεως τοῦ σκοποῦ τούτου. Καὶ πόσοι ἄλλοι δὲν προχωροῦν εἰς τὸ ζήτημα τῆς τεκνογονίας, ὑπολογίζοντες πάλιν τὰ πράγματα μετὰ τὰς ἐπιθυμητάς ἀνέσεις, καὶ δὲν θεωροῦν ἀρκετὰ τὰ μέσα πού ὁ Θεὸς τοὺς δίδει.

Ἐπομένως, τὸ ζήτημα τῆς ὀλιγαρκείας δὲν ἀφορᾷ μόνον ἐκείνους πού ἔχουν τὰ πολλά, ἀλλὰ εἶναι θέμα ἀφορῶν ὅλους. Καὶ πρέπει νὰ ἔχωμεν τὸ πνεῦμα τῆς ὀλιγαρκείας, καὶ νὰ μένωμεν ἐντὸς τῶν πλαισίων τῶν ὄντως ἀναγκαίων, διὰ νὰ μὴ αὐξάνωνται αἱ δυσκολίαι τῆς ζωῆς καὶ νὰ μὴ παρουσιάζωνται ὡς ἅλута τὰ οἰκογενειακά προβλήματα.

4. Αὐτὰ ὅμως πού ἐλέχθησαν, ὑποθέτομεν ὅτι δὲν ἄφησαν περιθώρια νὰ σκεφθῇ κανεὶς, μήπως ἡ ὀλιγαρκεία τείνῃ πρὸς τὴν «τσιγκουνιά». Ὑπάρχουν πολλοί, οἱ ὁποῖοι λέγουν δὲν χρειάζεται αὐτό, ἄς λείψῃ καὶ ἐκεῖνο. Παρεξηγούντες τὰ πράγματα χαρακτηρίζουν

λιτότητα τὴν «τσιγκουνιά» των καὶ τὴν στέρησιν τῆς οἰκογενείας των ἀπὸ πολλὰ χρήσιμα καὶ ὄχι ἐξεζητημένα πράγματα, ἐξ αἰτίας μᾶς ἀδικαιολογήτου ὀφθελιότητος, πράγματι δὲ «τσιγκουνιάς». Ἀλλὰ ἀκριβῶς ἡ χριστιανικὴ ἀντίληψις εἶναι ἐκεῖνη ἡ ὁποία δίδει τὸ μέτρον. Καὶ εἰς τὰς περιπτώσεις ἀκόμη πού κάποια οἰκονομία ἐπιβάλλεται οἱ χριστιανοὶ φροντίζουν «ἐν ἡμῶν αὐτῶν ἀρχαίαν ἔχοντες περισσεύωσιν εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν καὶ εὐάρεστον» εἰς τὸν Θεόν (Β' Κορ. 9,8). Καὶ τότε δηλαδὴ, πού, ἀπὸ τὴν λιτότητα καὶ τὴν αὐτάρκειαν, ἡ ὁποία διὰ τῆς χριστιανικῆς συντηρητικότητος ἐπιτυγχάνεται, μᾶς περισσεύει κάτι, πρέπει αὐτὴ ἡ οἰκονομία ἄφ' ἐνὸς νὰ ἀποτελῇ στοιχειώδη πρόνοιαν δι' ἀπροόπτους ἀνάγκας, ἄφ' ἑτέρου δὲ νὰ μᾶς δίνη τὴν δυνατότητα πρὸς φιλανθρωπίαν. Δὲν ἀφίνονται ἐπομένως περιθώρια διὰ «τσιγκουνιά», ἐφ' ὅσον τὸ περισσεύμα ἔχει τὴν θέσιν τῆς σχετικῆς προνοίας καὶ τῆς προσφορᾶς εἰς τὸν πλησίον.

Ἡ χριστιανικὴ ζωὴ εἶναι ζωὴ μετρημένη. Ὁ χριστιανὸς διαφέρει ἀπὸ τοὺς ἄλλους εἰς τὸ ὅτι εἶναι συγκρατημένος ἄνθρωπος· δὲν εἶναι ὁ ἄνθρωπος τῆς ἀμετρίας· γνωρίζει τὴν ἀρχαίαν συμβουλήν «(πᾶν) μέτρον ἄριστον». Αὐτὸ τὸ μέτρον μετὰ τὸ κοσμικὸν πνεῦμα τευτῶνεται καὶ πολλὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα εἰς τὸν κοσμικὸν φρόνα καὶ ματαιόδοξον ἄνθρωπον θεωροῦνται ἀπαραίτητα —καὶ δυσκολεύεται ἔτσι ἡ ἐπίλυσις τῶν προβλημάτων τῆς ζωῆς— ὅταν ὑπάρχῃ ἡ χριστιανικὴ ἀντίληψις, τότε ἐκτιμῶνται κατ' ἀξίαν καὶ διαβαθμίζονται ἀναλόγως τῆς χρησιμότητος αὐτῶν. Τοιοῦτοτρόπως ἀπλουστεύονται τὰ προβλήματα τῆς ζωῆς καὶ χαίρεται κανεὶς τὴν ζωὴν του. Ἀπὸ αὐτῆς τῆς ἀπόψεως ἡ χριστιανικὴ ζωὴ εἶναι ἡ περισσotέρον εὐχάριστος ζωὴ καὶ μᾶς δίδει πραγματικὴν εὐτυχίαν, περὶ τῆς ὁποίας δὲν θὰ ἠδυνάμεθα πειστικώτερα ἐπιχειρήματα νὰ εἴπωμεν, εἰμὴ «γὰρ εὐσασθε καὶ ἰδέτε».

(Συνεχίζεται.)

ΕΡΜΗΝΕΙΑΙ ΕΥΣΕΒΕΙΣ

τοῦ ψυχωφελεστάτου καὶ θαυμαστοῦ βιβλίου
ὀνομαζομένου

ΠΕΡΙ ΜΙΜΗΣΕΩΣ ΧΡΙΣΤΟΥ

με στόχασες πνευματικὰς καὶ κατάνυξιν
εἰς κάθε κεφάλαιον

Ἡ «Μίμησις» αὐτὴ τοῦ Χριστοῦ διαφέρει θεοσκόπως ἀπὸ ὅλες τις μέχρι τώρα μεταφράσεις εἰς τὴν ἑλληνικὴν. Εἶναι ἡ πληρεστέρα, ἀπὸ ὁρθοδόξου ἐπόψεως.

Ἀνατύπωσις καλαίσθητος κατὰ τὸ πρωτότυπον ἐκδόσεως Ἑνετίας, ἔτους 1770. Μετὰ ἔγκρισιν καὶ εὐλογίαν τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας μας.

Σελίδες 532, ἐξώφυλλον εἰς τετραχρωμίαν, ὄχρ. 800 (πλέον ταχυδρομικά).

Κεντρικὴ διάθεσις: Ἀποστολικὴ Διακονία, Ἰασιού 1, 11521 Ἀθήνα, τηλ. 722.8008.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

Τοῦ κ. **ΙΩΑΝΝΟΥ ΦΟΥΝΤΟΥΛΗ**
Καθηγητοῦ Παν/μίου Θεσσαλονίκης

460. Ποιός πρέπει νὰ κάνη τὴ συστολὴ τῶν ἁγίων, ὁ ἱερεὺς ἢ ὁ διάκονος; (Ἑρώτησις Πανοσ. Χ.).

461. Μπορεῖ νὰ συστείλῃ τὰ ἅγια μὴ λειτουργῶν ἱερεὺς; (Ἑρώτησις Αἰδεσ. Χ. Παπαδοπούλου).

Κατὰ τὴ «Διάταξι τῆς θείας λειτουργίας» τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Φιλοθέου τοῦ Κοκκίνου (κώδιξ Παντελεήμονος 6277 - 770 τοῦ ΙΔ' αἰῶνος) τὰ ἅγια συστέλλονται ἀπὸ τὸν συλλειτουργοῦντα διάκονο «μετὰ πάσης προσοχῆς καὶ ἀσφαλείας». Τὸ ἴδιο ἐπαναλαμβάνουν καὶ τὰ χειρόγραφα τῆς θείας λειτουργίας, ποὺ συνήθως ἐπαναλαμβάνουν αὐτολεξεῖ τις σχετικὲς φράσεις τῆς «Διατάξεως». Παλαιότερα σύντομος «Διάταξις τῆς θείας ἱεουργίας» (κώδ. Ἀθηνῶν 662 τοῦ ΙΒ' - ΙΓ' αἰῶνος) συμφωνεῖ μὲ τὴ «Διάταξι τοῦ Φιλοθέου»: «(Ὁ ἱερεὺς) ἐξελθὼν μεταδίδει τὸ ἀντίδωρον. Ὁ δὲ διάκονος ἀπέρχεται καὶ εἰσκομίζει τὰ ἅγια καὶ συστέλλει τὰ ἱερὰ σκεῦη. Ἡ κατάλυσις γινόταν στὸ διακονικὸ ἢ σκευοφυλάκιο, ὅπου μετεφέροντο μετὰ τὴν κοινωνίαν τοῦ λαοῦ τὰ ἱερὰ σκεῦη, ὡς εὐθύνης τῶν διακόνων, ὅπως δηλώνει καὶ ὁ ἀρχαῖος ὅρος «διακονικόν». Ἐκεῖ διαβαζόταν προηγουμένως ἀπὸ τὸν ἱερέα ἢ τελευταία εὐχὴ τῆς θείας λειτουργίας, ποὺ γιὰ τὸ λόγο αὐτὸν ἐπιγράφεται «εὐχὴ ἐν τῷ διακονικῷ» ἢ «ἐν τῷ σκευοφυλάκῳ», «ἐν τῷ συστείλῃ τὰ ἅγια». Ἀργότερα, ὅπως γίνεται καὶ μέχρι σήμερα, τὰ περισσεύματα τῶν ἁγίων μετεφέροντο στὴν πρόθεσι, ὅπου ὁ ἱερεὺς διάβαζε καὶ τὴν ὡς ἂν εὐχὴ καὶ κατελύοντο τὰ ἅγια.

Ἡ ἔμφασις στὶς ἀνωτέρω διατάξεις δίδεται ὅχι στὸ ποῖος θὰ πρέπει νὰ κάνη τὴν κατάλυσιν, ἀλλ' ὅτι αὐτὴ πρέπει νὰ γίνεται μὲ μεγάλη εὐλάβεια καὶ προσοχή. Ἡ «Ἑρμηνεία πρὸς τοὺς ἱερεῖς καὶ διακόνους» στὴν ὁποία καὶ ἄλλοτε ἀναφερθήκαμε (βλ. πρόσφατα στὸ τέλος τῆς ἀπαντήσεως στὴν ὑπ' ἀριθμ. 459 ἐρώτησι), δίνει λεπτομερέστερες ὁδηγίες γιὰ τὴ συστολὴ τῶν ἁγίων, ποὺ τὴν ἔκαμε ἀδιακρίτως, ὅπως φαίνεται, ὁ ἱερεὺς ἢ ὁ διάκονος. Ἡ εὐθύνη γι' αὐτὴν τονίζεται ἰδιαίτερα ὅτι βαρύνει τὸν ἱερέα: «Μετὰ τὴν τελείωσιν τῆς θείας λειτουργίας χρεωστεῖ ὁ ἱερεὺς νὰ κάμῃ οὕτως. Εὐθὺς μετὰ τὴν μετάληψιν τῶν θείων μυστηρίων χρεωστεῖ ὁ ἱερεὺς ἢ ὁ διάκονος τὸ καταλεῖφθαι τοῦ θείου σώματος ἐπὶ τοῦ δίσκου νὰ ἐνώσῃ μετὰ τοῦ θείου αἵματος ἐν τῷ ἁγίῳ ποτηρίῳ καὶ νὰ τὸ μεταλάβῃ μετὰ πάσης προσοχῆς διὰ νὰ μὴ μείνῃ ἢ πέσῃ τι παντελῶς καὶ ἀπὸ τὰς μικροτάτας μερίδας... Οὕτω πρέπει νὰ κάμῃ ὁ ἱερεὺς εἰς πᾶσαν λειτουργίαν, ὅτι

ἀμαρτάνει θανασίμως...» (ἐκδ. γ', ἐν Ἀθήναις 1868, σελ. 474).

Πάντως ἡ κατάλυσιν τῶν περισσευμάτων τῶν τιμίων δώρων δὲν γινόταν μόνο ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς ἢ τοὺς διακόνους. Ὑπάρχει ἀρχαία μαρτυρία, ποὺ διασώζεται ἀπὸ τὸν ἱστορικὸ τοῦ ΣΤ' αἰῶνος Εὐάγριο τὸν Σχολαστικόν, ποὺ τὴν ἐπαναλαμβάνει τὸν ΙΔ' αἰῶνα ὁ Νικηφόρος Κάλλιστος Ξανθοπούλος, ἀσφαλῶς ἀντιγράφοντας τὴν ἀπὸ τὸν προηγούμενον, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὶς φραστικὲς ὁμοιότητες. Πρόκειται γιὰ τὴν ἀφήγησιν ἑνὸς θαύματος, ποὺ ἔγινε ἐπὶ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Μηνᾶ (536 - 552), κατὰ τὸ ὁποῖο ἕνα παιδί Ἰσραηλιτικῆς οἰκογενείας, ποὺ κατὰ λάθος κοινώνησε —κατὰ τὴν κατάλυσιν τῶν ἁγίων— τῶν ἀχράντων μυστηρίων, διαφυλάχθηκε σὺν ἀπὸ τῆ φωτιά, στὴν ὁποία τὸ ἔρριξε γιὰ τιμωρίαν ὁ ἐξαγριωμένος πατέρας του. Κατὰ τὴν ἀφήγησιν αὐτὴ, ἦταν παλαιὸ ἔθος στὴν Κωνσταντινούπολιν νὰ προσκαλοῦν οἱ ἱερεῖς μικρὰ παιδιὰ γιὰ νὰ καταλύουν τὰ περισσεύματα τῶν τιμίων δώρων: «Ἐθὺς παλαιὸν βούλεται ἀνὰ τὴν βασιλεύουσαν ὅτ' ἂν πολὺ τι χρῆμα τῶν ἁγίων μερίδων τοῦ ἀχράντου σώματος Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐναπομείνῃ, παῖδας ἀφθόρους μεταπέμπτους γίνεσθαι παρὰ τῶν ἐς χαμαιδιδασκάλου φοιτῶντων καὶ ταῦτα κατεσθίειν» (Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία Δ' 36). Ὁ Ξανθοπούλος ἐπαναλαμβάνει μὲν τὰ ἴδια, προσθέτοντας ὅτι οἱ ἱερεῖς προσκαλοῦσαν τὰ παιδιὰ, ποὺ ἔπρεπε νὰ εἶναι νηστικά, ἔχει ὁμως ἰδιαίτερα ἀξία ἡ μαρτυρία του, γιὰ τὴν προσθέτει ὅτι καὶ ὁ ἴδιος ὅταν ἦταν παιδί ἔτυχε νὰ καταλύσῃ τὰ ἅγια: «Ὁ δὲ καὶ ἐμοὶ πολλάκις νεωτέρῳ κομιδῇ γε ὄντι ἐπισυνέβη γενέσθαι, μάλιστα θείοις τεμένεσι διατρίβειν ἐκ νέου πεποιημένῳ σπουδῇ» (Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία ΙΖ' 25). Ἡ πρᾶξις δηλαδὴ αὐτὴ συνεχιζόταν ὡς τὸν ΙΔ' αἰῶνα. Τὸ ἀκόμη ὁμως πῶς περιέργο εἶναι ὅτι τὸ ἔθιμο ἐπεβίωσε μέχρι τὸν περασμένο αἰῶνα κατὰ τὴ λειτουργίαν τῆς Μεγάλης Πέμπτης. Ὁ ὁσῖος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης στὸ «Πηδάλιο» (α' ἔκδοσις 1800) κατακρίνει αὐστηρὰ αὐτὸ ποὺ κάνουν «τινὲς ἀμαθεῖς ἱερεῖς», ποὺ ἐπιτρέπουν σὲ λαϊκοὺς ἢ ἀναγνώστες νὰ συστέλλουν τὰ ἅγια κατὰ τὴ Μεγάλῃ Πέμπτῃ (ὑπόσημειωσις στὸν ΞΘ' κανόνα τῆς ΣΤ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου).

Ἀπὸ τὰ ἀνωτέρω νομίζω πὼς συνάγεται τὸ συμπέρασμα ὅτι τὴν κατάλυσιν τῶν ἁγίων κάνει κατ' ἀρχὴν μὲν ὁ διάκονος, ἀλλὰ καὶ ὁ ἱερεὺς. Ὅταν δὲ συντρέχουν εἰδικοί λόγοι καὶ ὑπάρχει ἱερεὺς ποὺ δὲν λειτουργεῖ, ἂν εἶναι νήστης, μπορεῖ νὰ κάνῃ καὶ αὐτὸς τὴ συστολὴ τῶν ἁγίων.

“ΜΝΗΜΟΝΕΥΕΤΕ ΤΩΝ ΗΓΟΥΜΕΝΩΝ ΥΜΩΝ...”,

Λόγος στὸ ἐτήσιο μνημόσυνο τοῦ Μητροπολίτου Νέας Σμύρνης Χρυσοστόμου (†)

Τοῦ Ἀρχιμ. κ. ΣΥΜΕΩΝ Π. ΚΟΥΤΣΑ

Ἱεροκήρυκος

Τὴν Πέμπτη, 17 Σεπτεμβρίου 1987, συμπληρώθηκε ἕως ἀπὸ τὴν εἰς Κύριον ἐκδημία τοῦ ἀειμνήσιου Μητροπολίτου Νέας Σμύρνης κυροῦ Χρυσοστόμου. Στὶς 6 μ.μ. τῆς ἴδιας ἡμέρας —ὥρα τῆς ἐκδημίας του— τελέσθηκε Ἀρχιερατικὸ Τρισάγιο ἐπὶ τοῦ τάφου του στὸ Νεκροταφεῖο Νέας Σμύρνης. Τὸ Τρισάγιο ἐτέλεσε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Νέας Σμύρνης κ. Ἀγαθάγγελος πλαισιούμενος ἀπὸ τοὺς Σεβ. Μητροπολίτες Περιστερίου κ. Χρυσόστομο καὶ Ἀργολίδος κ. Ἰακώβο, στενοὺς φίλους τοῦ μακαριστοῦ Ἱεράρχου, καὶ πολλοὺς κληρικοὺς τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως. Παραβρέθηκαν πολλοὶ κληρικοὶ καὶ πλῆθος πιστῶν, καθὼς καὶ οἱ οἰκεῖοι, οἱ φίλοι καὶ τὰ πνευματικὰ τέκνα τοῦ κεκοιμημένου Μητροπολίτου.

Τὴν Κυριακή, 20 Σεπτεμβρίου, πραγματοποιήθηκε τὸ ἐτήσιο μνημόσυνό του σὶν μεγαλοπρεπῇ ἱερᾷ Ναὸ τῆς Κοιμήσεως Θεοτόκου Παλαιοῦ Φαλήρου. Ἀπὸ πολὺ ἐνωρὶς πλῆθη πιστῶν, οἱ φίλοι, τὰ πνευματικὰ τέκνα, καθὼς καὶ πολλοὶ δήμαρχοι καὶ ἄλλοι ἐκπρόσωποι τῶν διαφόρων Ἀρχῶν τῶν Δήμων τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, εἶχαν κατακλύσει τὸν ἱερὸ Ναὸ καὶ τὰ προαυτὶά του. Τὴν θεία Λειτουργία ἐτέλεσε ὁ οἰκεῖος Ἱεράρχης Σεβ. κ. Ἀγαθάγγελος, καὶ ἔλαβαν μέρος πολλοὶ κληρικοὶ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

Στὸ Ἱερὸ Βῆμα παραβρέθηκαν συμπροσευχόμενοι ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ, ὁ ὁποῖος καὶ προσέστη στὴ συνέχεια τοῦ μνημοσύνου, οἱ Σεβ. Μητροπολίτες Καισαριανῆς κ. Γεώργιος, Πολυανῆς καὶ Κιλκισίου κ. Ἀμβρόσιος, Τυνάνων κ. Φίλιππος, πρ. Καρπάθου κ. Γεώργιος, οἱ Θεοφ. Ἐπίσκοποι Εἰδρίπου κ. Βασίλειος καὶ Μελόης κ. Φιλόθεος, καὶ πολλοὶ ἄλλοι κληρικοί.

Τὸν παρόντα ἐπιμνημόσυνο λόγο ἐκφώνησε ὁ Ἱεροκήρυξ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Νέας Σμύρνης Πανοσ. Ἀρχιμανδρίτης Συμεὼν Κούτσας.

«Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ὧν ἀναθεωροῦντες τὴν ἐκδασιν τῆς ἀναστροφῆς μιμεῖσθε τὴν πίστιν».

(Ἑβρ. 13,7)

Μακαριώτατε Δέσποτα καὶ ἀγαπητοί μου ἐν Χριστῷ ἀδελφοί,

Δέηση καὶ ἀνάμνηση εἶναι ὁ δίδυμος σκοπὸς τῆς παρούσης εὐχαριστιακῆς συνάξεώς μας. Ὑπείκοντας στὴν ἀπλανῆ διδασκαλία τῆς κοινῆς μητέρας μας, τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ἐπιτελοῦμε σήμε-
ρα τὸ ἐτήσιο μνημόσυνο —«τὰ ἐνιαύσια ὑπὲρ μνείας»— τοῦ μακαριστοῦ Ἱεράρχου μας κυροῦ Χρυσοστόμου. Δεόμεσθε, σύμφωνα μὲ τὴ μαρτυρία τῶν Ἀποστολικῶν

Διαταγῶν, «ὅπως ὁ φιλόανθρωπος Θεὸς προσδεξάμενος αὐτοῦ τὴν ψυχὴν ἀφήσῃ αὐτῷ πᾶν ἁμάρτημα ἐκούσιον καὶ ἀκούσιον, καὶ ὧς καὶ εὐμενῆς γενόμενος κατατάξῃ εἰς χώραν εὐσεβῶν ἀνεμμένων εἰς κόλπους Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ μετὰ πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος εὐαρεστησάντων καὶ ποιησάντων τὸ θέλημα αὐτοῦ» (Η' 41, ΒΕΠΕΣ 2,168).

Μαζὶ μὲ τὴν προσευχὴ σὲ κάθε ἐπιμνημόσυνη ἐκκλησιαστικὴ σύναξη συνυπάρχει καὶ τὸ στοιχεῖο τῆς ἀναμνήσεως τοῦ κεκοιμημένου ἀδελφοῦ μας, τοῦ θεοφιλοῦς τρόπου μὲ τὸν ὁποῖο ἔζησε καὶ τῆς «μαρτυρίας Ἰησοῦ» (Ἀπ. 19,10· 20,24) τὴν ὁποία κατέθεσε.

Ἡ ἀνάμνηση αὐτὴ εἶναι ἐπιτακτικότερη, ὅταν συμβαίνει ὁ προαπελθὼν ἀδελφὸς νὰ εἶναι μέλος ἐπίσημον (πρβλ. Ρωμ. 16,7) τῆς Ἐκκλησίας ἐπίσκοπος τοῦ Θεοῦ καὶ διδάσκαλος τοῦ χριστιανικοῦ λαοῦ. Νὰ ἀνῆκει, ὅπως λέει ὁ Ἀπόστολος τῶν ἔθνων, στοὺς ἡγουμένους τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σώματος· ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἐποίμαναν τὸ ποίμνιο τοῦ Χριστοῦ καὶ τὸ ἔθρεψαν μὲ τὸν ἀθάνατο λόγο τοῦ Θεοῦ. Στὴν περίπτωσή αὐτὴ τὸ ἐπιβαλλόμενον χρέος «τῶν ζώντων καὶ περιλειπομένων» (Α' Θεσσ. 4,15) εἶναι νὰ τοὺς «μνημονεύουν» καὶ «ἀναθεωροῦντες τὴν ἐκδασιν τῆς ἀναστροφῆς» τοὺς νὰ μιμοῦνται τὴν πίστη καὶ τὴν ἀγάπην τοὺς πρὸς τὸ Χριστό. Οἱ πιστοί, διδάσκει ὁ Μ. Βασίλειος, «ἐπὶ μόνῃ τῇ ὑπομνήσει τῶν τοῖς δικαίοις κατωρθωμένων εἰς ζῆλον καὶ μίμησιν τῶν ἀγαθῶν, ἀφ' ὧν ἀκούουσιν ἐνάγονται. Ἡ γὰρ τῶν εὐπολιτεύτων ἱστορία οἶδ' ἐν τι φῶς τοῖς σωζομένοις πρὸς τὴν τοῦ βίου ὁδὸν ἐμποιεῖ» (Εἰς Γόρδιον μάρτυρα, 1, ΒΕΠΕΣ 54,164).

Γι' αὐτὸ κι ἐμεῖς, ἐπιτελώντας τὸ ἐτήσιο μνημόσυνο τοῦ μακαριστοῦ ἐπισκόπου μας καὶ πρώτου Μητροπολίτου τῆς νεοσυστάτου Μητροπόλεως Νέας Σμύρνης, ὑποκλινόμαστε εὐλαδικὰ στὴ μνήμη του καὶ «ἀναθεωροῦντες» τὴν θεοφιλῆ πολιτεία του προσπαθοῦμε ν' ἀντλήσουμε ἐμπνευση καὶ παράκληση ἀπὸ τὸ εὐλογημένο παράδειγμά του.

* * *

Ὁ αἰεὶδιμος Ἱεράρχης γεννήθηκε στὴν Ἀθήνα τὸ 1927. Προερχόταν ἀπὸ τὰ σπλάχνα εὐσεβοῦς καὶ πολυτεκνῆς οἰκογένειας πού, ὅπως καὶ τόσες ἄλλες, ξεριζωμένη ἐξαιτίας τῆς Μικρασιατικῆς καταστροφῆς, ἦρθε καὶ ἐγκαταστάθηκε στὴν Ἀθήνα. Ἀνατράφηκε μέσα στὸ κλίμα τῆς πατρῴας εὐσέβειας καὶ ποτίστηκε μὲ τὰ νάματα τῆς ζωντανῆς ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως. Τὸ πρόσωπο πού ἄσκησε τὴν μεγαλύτερη ἐπίδραση στὴν ψυχὴ τοῦ μικροῦ Ἀρη ἦταν ἡ ἡρωϊκὴ μορφή τοῦ ἔθνομάρτυρος Μητροπολίτου Σμύρνης Χρυσοστόμου, τὸν ὁ-

ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΗΘΗ

Του Άρχιμ. κ. ΔΑΝΙΗΛ Ε. ΣΑΠΙΚΑ

Ίεροκήρυκος

Ή χώρα μας είναι ένα μικρό κομμάτι τής Γής, αλλά ο λαός της, όπως όλοι οι μικροί λαοί, πολύ πονεμένος και τά άτομα που τον αποτελούν γεμάτοι συμπλέγματα και ύποσυνείδητες τάσεις, όχι και τόσο ευχάριστες. Σκληρή, βέβαια, αυτή ή αλήθεια, αλλά πραγματική πέρα για πέρα.

Αυτό τó σύνολο των σημερινών Ελλήνων, τήν ξένη που ήλθε στην χώρα μας, από τήν Ιταλία και άκουγε στο όνομα Τσιτσιολίνα, μέλος τής βουλής του Ιταλικού Ριζοσπαστικού κόμματος του Μάρκο Πανέλα, τήν δέχτηκε με διαφορετικές αντιδράσεις: Μία ομάδα, τó διασκέδασε. Ή δεύτερη, θύμωσε. Ή τρίτη, έννευρίστηκε. Ή τέταρτη, έπιτέθηκε έναντίον της και ή πέμπτη και τελευταία πρότεινε νά φύγει τó συντομότερο από τήν χώρα. Όλες όμως έννοιωσαν τήν παρουσία της.

Όλα αυτά δείχνουν πως ο λαός αϊφνιδιαστηκε από τήν «είσοδολή» αυτή τής ξένης «ήθοποιού», αφού όλα

τά μέσα μαζικής έννημέρωσης, τήν παρουσιάζουν σαν κάτι σημαντικό.

Άν τολμήσουμε νά κάνουμε χειρουργική τομή, με τó νυστέρι τής λογικής και τής επιστήμης τής Ψυχολογίας, επάνω στην ψυχασύνθεση των Ελλήνων, θα διαπιστώσουμε τά πιό κάτω:

1) Ό πανσεξουλισμός τής εποχής μας, σέ διεθνές επίπεδο, σπρώχνει τόν άνθρωπο νά ζει μόνο για τó σέξ, χωρίς σχέση ψυχική μεταξύ των δύο φύλων. Αυτή ή «άρρώστεια» έφτασε και στην χώρα μας.

2) Τά σημερινά κοινωνικο - πολιτικά συστήματα τής ανθρωπότητας, στεγνώνουν τόν ανθρώπινο παράγοντα από τήν πνευματική του ύπόσταση και τόν κάνουν ένα σαρκικό και μόνο όν, που ύπάρχει μόνο για νά ύπάρχει, χωρίς πνευματικούς προσανατολισμούς και πνευματική ανεξαρτησία σκέψης και συνείδησης.

3) Ό θεσμός τής Δημοκρατίας είναι έλληνικώτα-

ποίο είχε ύπηρετήσει με άπαράμιλλη άφοσίωση ο πατέρας του Θωμάς Βούλτσος μέχρι τήν ώρα που τó απόσπασμα των Τούρκων στρατιωτών τόν πήρε από τή Μητρόπολη τής πολύκλαυστης Σμύρνης.

Νέος με περισσή ζωντάνια, σπινθηροδόλο πνεύμα και φλογερή αγάπη στο Χριστό και τήν Έκκλησία Του, που τού ένέπνευσε ή οίκογένειά του, τó Κατηχητικό Σχολείο, τó Ίερό και τó Ψαλτήρι, αποφασίζει νά σπουδάσει τήν θεολογία με τήν προσπιτική ν' άφιερωθεί στη διακονία τής Έκκλησίας. Άποφοίτησε από τó Πανεπιστήμιο τó 1949 και στη συνέχεια ύπηρετησε τήν πατρίδα. Μετέσχε στις ένκαθαριστικές επιχειρήσεις του Γράμμου και έλαβε μέρος έθελοντικά στο ένστρατευτικό σώμα τής Κορέας.

Τό 1952 κείρεται μοναχός στην Ίερά Μονή Πεντέλης και εισέρχεται στις τάξεις του Ιερού Κλήρου. Τό 1954, διάκονος ακόμη, άνεβαίνει στην ήρωϊκή Ήπειρο για νά ύπηρετήσει τήν Έκκλησία ως Ίεροκήρυξ τής Ίεράς Μητροπόλεως Άρτης υπό τόν τότε Μητροπολίτη Άρτης Σεραφείμ, τόν σημερινό Προκαθήμενο τής Έκκλησίας μας. Στη θέση αυτή θα παραμείνει μέχρι τó τέλος του 1959. Στη συνέχεια, πάντοτε ως Ίεροκήρυξ, θα ύπηρετήσει στα Γιάννενα, στο Αϊγιο και τά Καλάβρυτα, και τó 1962 θα μετατεθεί στην Ίερά Άρχιεπισκοπή Άθηνών, όπου παράλληλα με τά κηρυκτικά καθήκοντά του θα ύπηρετήσει για τρία χρόνια και ως Διευθυντής του Θεολογικού Οίκοτροφείου τής Άποστολικής Διακονίας.

Τό 1970 εκλέγεται βοηθός Έπίσκοπος τής Ίεράς

Μητροπόλεως Ίωαννίνων υπό τόν τίτλο τής πάλαι ποτέ διαλαμψάσης έπισκοπής Δωδώνης. Για μιá ακόμη φορά ο Χρυσόστομος παίρνει τó δρόμο για τήν αγαπημένη του Ήπειρο, προκειμένου νά διακονήσει τήν Έκκλησία από τή θέση του βοηθού Έπισκόπου στο πλευρό του σημερινού Άρχιεπισκόπου μας, τότε Μητροπολίτου Ίωαννίνων.

Από τά Γιάννενα τó 1974 ο έπίσκοπος Χρυσόστομος καλείται στη Νέα Σμύρνη ως πρώτος Μητροπολίτης τής νεοσυστάτου Μητροπόλεως μας. Ός χριστιανοί πιστεύουμε πως τίποτε στη ζωή μας δέν είναι τυχαίο. Πίσω από όλα όσα συμβαίνουν ύπάρχει τó χέρι τής θείας Προνοίας. Έτσι κι εδώ δέν μπορεί νά ήταν τυχαίο ο γιός του πιστού συνεργάτη του τελευταίου Μητροπολίτου Σμύρνης Χρυσόστομου, Χρυσόστομος κι αυτός εις τιμήν του Έθνομάρτυρος, νά γίνεται ο πρώτος Μητροπολίτης τής νεοσυστάτου Μητροπόλεως Νέας Σμύρνης!

Στό θρόνο τούτον ο μακαριστός Γέροντας θα παραμείνει επί δώδεκα χρόνια ένδαπανώντας όλες του τίς δυνάμεις και όσα χαρίσματα του είχε δώσει ο Θεός για τήν χριστιανική προκοπή του ποιμνίου του. Ό Κύριος τής ζωής και του θανάτου θέλησε νά τόν καλέσει γρήγορα κοντά του. Έτσι πριν ένα χρόνο, τίς έσπερινές ώρες τής 17ης Σεπτεμβρίου, σέ κάποιο θάλαμο ένός νοσοκομείου του Λονδίνου άφησε τόν μάταιο τούτον κόσμο για νά μεταβεί στην αληθινή και αιώνια πατρίδα.

(Συνεχίζεται)

τος από τ' αρχαία χρόνια. Οί πρόγονοί μας προσπάθησαν πάντοτε νά τόν κρατήσουν ψηλά, γιατί πίστευαν ότι μόνο όταν οί δημοκρατικοί θεσμοί βρίσκονται ψηλά, τότε ή Πολιτεία λειτουργεί τέλεια.

Όταν οί θεσμοί αυτοί απομακρύνονται, για όποιανδήποτε αίτία, τότε τρίζουν τά θεμέλια του κράτους.

4) Ό Θεός έπλασε τήν γυναίκα, κατά τήν διδασκαλία της Όρθόδοξης Έκκλησίας, ισότιμη και ισάξια με τόν άνδρα, αφού και οί δύο προσορίζονται νά γίνουν συνδημιουργοί Του. Η θεώρηση της γυναίκας από τόν άνδρα, μόνο για σαρκική ήδονή, αλλοιώνει τήν ύπαρξή της στον πλανήτη, τήν κάνει υποχείριο, χωρίς δικαιώματα, αλλά μόνο με υποχρεώσεις.

5) Στις σημερινές κοινωνίες, οί γυναίκες προσπαθούν, με τά φεμινιστικά κινήματα, νά πάρουν τήν θέση που τους ανήκει, δάσει της αρχής της ισότητας των δύο φύλων. Μάχονται νά καταργήσουν τήν χρησιμοποίησή τους, σαν έξαρτήματα των ανδρών.

Όλα τά πιό πάνω έχουν ένα σκοπό: νά επιτύχουν τήν καταστροφή της ευσυνειδησίας των ανθρώπων, νά εξουδετερώσουν τήν προσωπικότητά τους, ώστε νά είναι αδύναμοι ν' αντιδράσουν πνευματικά και τó χειρότερο: μόνο σαρκικά.

Αυτή ή σαρκική επανάσταση του ανθρώπου, επιτυγχάνεται με τίς ταινίες του ώμου σέξ, που δυστυχώς δέν κατακλύζουν μόνον τήν αγορά του κινηματογράφου, αλλά και μπαίνουν στα σπίτια, με τήν μορφή ταινιών δίντεο.

Άλήθεια, πόσο υποτιμάζει τόν ύγιή άνθρωπο ή θέα και μόνο του εξευτελισμού του ανθρώπινου σώματος! Μέσα σ' αυτό τó πλαίσιο, τά συναισθήματα του αυτοσεβασμού χάνονται, ή έγνοια άνθρωπος σήνει, τά πάντα γίνονται μηχανικά, βίαια, χυδαία θά έλεγε κανείς, από τó σώμα για τó σώμα. Η όμορφιά των φυσιολογικών ανθρώπων σκέφειν και σχέσεων καταργείται.

Τό σεξουαλικό ένστικτο λειτουργεί με κτηνωδία, που προσβάλλει και αυτά ακόμη τά έλογα ζώα. Δέν είναι προτόν σεμνοτυφίας ή στείρου πουριτανισμού αυτές οί σκέψεις. Είναι ρεαλιστική αντιμετώπιση του πανσεξουαλισμού.

Η Τσιτσιολίνα είπε ότι πρέπει νά φύγουν τά «ταμπού» από τόν κόσμο μας, γι' αυτό και έδειχνε τά στήθη της παντού. Πόσο μακριά είναι από τήν αλήθεια! Ποτέ δέν σκέφτηκε ίσως ότι ή προσωπικότητά της έχει χαθεί έδω και πολλά χρόνια. Ότι είναι άπλό έξάρτημα του μηχανισμού της προβολής του σέξ στην χώρα της, που μόλις πάψει νά διαθέτει τά προσόντα τά κατάλληλα, θά πεταχτεί σαν άχρηστο αντικείμενο παρελθούσης χρήσης.

Βέβαια, όπως προανέφερα, τó γεγονός ότι ή Τσιτσιολίνα όγῃκε δουλευτής, δείχνει ότι ξεφτίζει στην συνείδηση των πολιτών τó ένδιαφέρον για τίς τύχες των χωρών τους, ταυτίζοντας τήν φυσιολογική σεξουαλική τάση τους με τήν πολιτική.

Δηλ. τó ήθος του θεσμού της Δημοκρατίας, για νά υπάρχει σε μιá χώρα, πρέπει οί δουλευτές νά είναι έντιμα, ήθικά, ένάρετα άτομα, με στόχους τήν καλλιτέρευση της ζωής των πολιτών, της χώρας, τήν άνοδο του πνευματικού και μορφωτικού επιπέδου του λαού, μέσω των δημοσίων θεαμάτων και της μόρφωσής τους.

Δέν επιτρέπεται οί σαρκικές αδυναμίες των ανθρώπων, νά οδηγούν τους ήγέτες σε άνεπανόρθωτα λάθη και έπιλογές βλαβερές, που καταστρέφουν τίς αξίες και τά πρόσωπα, που έχει σαν πρότυπα ό λαός.

Είναι, λοιπόν, φανερό πιά, ότι τά κυκλώματα που δημιουργούν «Τσιτσιολίνες» έχουν σκοπό νά σήσουν μέσα από τόν άνδρα, τήν εικόνα της γυναίκας, σαν μάνας, σαν συζύγου, σαν άτομου γενικά ισότιμου, ισάξιου και πλασμένου από τόν Θεό νά μεγαλώνει τίμιους άπόγονους στις σύγχρονες κοινωνίες.

Αυτά δημιουργούν τους ψυχοανώμαλους δολοφόνους, που διάζουν, δολοφονούν και διασύρουν τίς γυναίκες, δημιουργούν τά θάρβαρα άφεντικά, προς άνάξιος λόγου μαριονέτες, που δέν αξίζουν τίποτε, παρά μόνο για νά έξυπηρετούν τίς σεξουαλικές άνάγκες του άνδρα - έξουσιαστή.

Τά Έλληνικά μας ήθη και οί ιερές μας παραδόσεις, δέν άφησαν, εύτυχώς, τίς ιδεολογίες της Τσιτσιολίνας, νά ποτίσουν τους νέους και τίς νέες μας, έκτός από έλάχιστες εξαιρέσεις.

Οί στόχοι της δέν έπιασαν τόπο έδω. Γιατί ή χώρα των ήρώων και των μαρτύρων, έχει βαθιές τίς ρίζες στην παράδοση της θρησκείας και των ιδανικών της φυλής.

Θέλει όμως προσοχή. Οί διάφοροι «είδήμονες» θά προσπαθήσουν και πάλι.

«Φύλακες, γρηγορείτε».

«ΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΘΝΗ»

Η Άποστολική Διακονία με τó ειδικό ιεραποτολικό περιοδικό «Πάντα τά Έθνη»

★ πληροφορεί υπεύθυνα για τó ιεραποστολικό έργο που άσκει σήμερα ή όρθόδοξη Έκκλησία,

★ περιγράφει τó περιβάλλον μέσα στο όποιο άσκείται ή ιεραποστολή.

Όσοι έπιθυμούν νά έγγραφούν συνδρομητές μπορούν νά στείλουν τήν έτήσια συνδρομή τους (300 δρχ.) στη διεύθυνση:

Άποστολική Διακονία της Έκκλησίας της Ελλάδος — «Πάντα τά Έθνη», Ίω. Γενναδίου 14, 115 21 Άθήνα. Τηλ. 7212.112.

ΓΥΜΝΑΣΜΑΤΑ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΑ

ΤΟΥ Κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ
Ἐπ. Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Ποιμαντικές ασκήσεις

«Γνώρισε τὴν ἐνορία σου...», «Γνώρισε τὸν ἑαυτὸ σου...», «Γνώρισε τὸν ἅγιό σου...» εἶναι ἀ-σ-κ-ή-σ-ε-ι-ς ποὺ ἐπαναλαμβάνουμε κάθε χρόνο στὰ πλαίσια τοῦ μαθήματος τῆς Ποιμαντικῆς στὸ Πανεπιστήμιο. Ἐπειδὴ παρουσιάζουν εὐρύτερο ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν ποιμαντικὴ πράξη θελήσαμε, τὸ περιεχόμενό τους νὰ γίνῃ γνωστὸ μέσῳ τοῦ περιοδικοῦ σὲ ὅλους τοὺς κληρικούς, ὑποφίλους κληρικούς καὶ λαϊκοὺς συνεργάτες τῆς Ἐκκλησίας.

Γιὰ τίς δύο πρώτες ασκήσεις ἔχουμε κάνει ἤδη λόγο σὲ προηγούμενα τεύχη τοῦ «Ἐφημερίου»¹. Οἱ ασκήσεις μάλιστα αὐτὲς ὁρῶμεν εὐμενῇ ἀπήχηση στὸ ἀναγνωστικὸ κοινὸ ὡς ἐρεθίσματα καὶ πρόκληση γιὰ ποιμαντικὰ γυμνάσματα ἀπὸ τοὺς ἴδιους τοὺς ἐφημερίους στὴν ἐνοριακὴ τους διακονία.

Μὲ τὴν ἐναρξὴ τοῦ νέου ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους κρίναμε σκόπιμο νὰ προσεγγίσουμε τὴν τρίτη «ποιμαντικὴ ἀσκηση» ἀπὸ τὴν ὁποία πολλὴ ὠφέλεια μπορεῖ νὰ προκύψει γιὰ ὅλους μας. Τὸ ἐκκλησιαστικὸ ἔτος ἄλλωστε κυριαρχεῖται ἀπὸ τίς μνήμες τῶν ἁγίων, οἱ ὁποῖοι συνοδεύουν τὸ πλοῖο τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοὺς ἐπιβάτες του στὸ ἐτήσιο ταξίδι τους. Ἡ Ἐκκλησία μᾶς προσφέρει καθημερινὰ τὴν εὐκαιρίαν γνωριμίας μαζί τους. Οἱ ἀκολουθίες τοῦ ἑσπερινοῦ καὶ τοῦ ὄρθρου τί ἄλλο εἶναι ἀπὸ ἓνα πλησίασμα στὸν κόσμον τῶν ἁγίων καὶ μία φροντίδα —πρῶτὴ τὸ πρῶτ' καὶ τελευταία τὸ θράδυ— νὰ κρατήσουμε τὴν μνήμη τους ζωντανή μέσα μας;

Ἡ Θεολογία καὶ ἡ θεολογικὴ ἐπιστήμη ὡς λειτουργία τῆς Ἐκκλησίας δὲν παύει νὰ ἀναπτύσσει συνεχῶς τὴν ἀμφίδρομη κίνησή της ἀπὸ τὴν πράξη στὴν θεωρία καὶ ἀπὸ τὴν θεωρία στὴν πράξη καὶ νὰ διδάσκει μαθητεύουσα ἐν ἀσκήσει. Μία ἀπὸ τίς κύριες φροντίδες της εἶναι νὰ προσλαμβάνει κριτικὰ τὴν ποιμαντικὴν πράξη καὶ νὰ τὴν προβάλλει στὴν ἐκκλησιαστικὴ καὶ τὴν εὐρύτερη κοινωνικὴ ζωὴ.

Γνώρισε τὸν ἅγιό σου...

Ἡ πανεπιστημιακὴ αὐτὴ ἀσκηση στὴν ὁποία ἀναφερόμαστε σήμερον φέρει τὴν ὀνομασία: «Γνώρισε τὸν ἅγιό σου καὶ γνώρισέ τον στοὺς ἄλλους». Ὡς ὑπότιτλο ἔχει: Π ο ι μ α ν τ ι κ ᾶ σ τ ο ι χ ε ῖ α τοῦ ἁγίου

ἡ τῆς ἁγίας τῆς ὁποίας φέρετε τὸ ὄνομα². Πρόκειται γιὰ μιὰ ἰδιότυπη διερεύνηση τοῦ βίου καὶ τῆς διδασκαλίας τοῦ ἁγίου ἀπὸ ποιμαντικὴ ἀποψη. Μὲ τὸν θεωρητικὸ ἐξοπλισμὸ ποὺ ἔχουν πάρει ἢ παίρνουν οἱ φοιτητὲς στὰ μαθήματα τῆς Ἀγιολογίας καὶ τῆς Ποιμαντικῆς ἐπιχειροῦν νὰ προβάλλουν αὐτὴν τὴν ἔ-χ-ω-ρ-ι-σ-τ-ὴ διάσταση τῆς μορφῆς τοῦ ἁγίου τους.

Ἡ «ἐπιχείρηση» δὲν εἶναι πάντοτε εὐκόλη. Γιατὶ ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς «πλούσιους» σὲ πληροφορίες ἁγίους, πολλῶν φοιτητῶν τὰ ὀνόματα ἀναφέρονται σὲ ἁγίους ποὺ ἐλάχιστα στοιχεῖα γνωρίζουμε ἀπὸ τὸν βίο καὶ τὴν διδασκαλίαν τους («φτωχοὶ» ἅγιοι). Ἄλλοι πάλι φοιτητὲς ἔχουν ὀνόματα ποὺ δὲν περιλαμβάνονται στὸ ἐκκλησιαστικὸ ἡμερολόγιο. Σ' αὐτὲς τίς περιπτώσεις τοὺς παρέχεται ἡ δυνατότητα νὰ ἐπιλέξουν πρὸς διερεύνηση τὸ ὄνομα τοῦ ἐορταζομένου ἁγίου τῆς ἡμέρας τῶν γενεθλίων τους. Εἶναι γνῶστη ἄλλωστε παλαιὰ χριστιανικὴ συνήθεια νὰ ὀνομάζουν τὸ παιδί μὲ τὸ ὄνομα τοῦ ἁγίου ποὺ ἡ μνήμη του συνέπιπτε τὴν ἡμέραν τῆς γεννήσεώς του³.

Ἄλλες ἀπορίες, ποὺ ὑποβάλλονται συνήθως ὅταν ἀνατίθενται οἱ φροντιστηριακὲς ἐργασίες, ἀναφέρονται στὸν τρόπο ἐπεξεργασίας ὀνομάτων ποὺ γιορτάζουν σὲ δεσποτικὲς, θεομητορικὲς ἢ ἄλλες ἐορτὲς (Χρῆστος, Σωτήρης, Εὐάγγελος, Ἀναστάσιος, Μαρίας, Δέσποινα, Ἀπόστολος μ.κ.). Γιὰ τίς περιπτώσεις αὐτὲς δίδονται οἱ ἀνάλογες ὁδηγίες ἔτσι ὥστε ὁ φοιτητὴς νὰ μπορεῖ νὰ θῇ τὰ ἀνάλογα ποιμαντικὰ μ-η-ν-ύ-μ-α-τ-α τῆς ἀντίστοιχης ἐορτῆς (Χριστουγέννων, Μεταμορφώσεως, Εὐαγγελισμοῦ, Θεοφανείων, Πάσχα, Κοιμήσεως καὶ Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου) ἢ σ-τ-ο-ι-χ-εῖ-α γιὰ μιὰ ὀρθὴ ποιμαντικὴ προετοιμασία δική του καὶ τῶν πιστῶν ἐν ὧσιν τῆς προσεγγίσεως αὐτῶν τῶν ἐορτῶν⁴.

Παραλλαγὴ στὸ εἶδος τῆς «ποιμαντικῆς ἀσκήσεως» μπορεῖ νὰ εἶναι καὶ ἡ περιγραφὴ τῶν ποιμαντικῶν σ-υ-ν-ε-π-ε-ῶ-ν μιᾶς σωστῆς προετοιμασμένης πανηγύρεως στὴν μνήμην ἑνὸς συγκεκριμένου ἁγίου, στὴν ὁποία κατατηρεῖται πολυπληθὴς συγκέντρωση καὶ κομιοσυρρὴ εὐλαδῶν προσκυνητῶν.

Τρόπος καὶ στόχοι τῆς ἐπεξεργασίας

Ἡ πρωταρχικὴ πάντως φροντίδα τοῦ φοιτητῆ ἔγ-κ-ε-ι-τ-αί, μὲ τὴ βοήθειαν τοῦ Μηναίου καὶ ἄλλων βοηθη-

μάτων, νά έντοπίσει τά στοιχεΐα έκεινα πού προβάλλουν τήν ποιμαντική δραστηριότητα του άγίου του. Νά αναλύσει, δηλαδή, τό συναξάρι, τόν κανόνα και τούς λοιπούς ύμνους υπό τό πρίσμα πού αναφέραμε και νά δώσει συγκεκριμένα παραδείγματα.

Κύριος, δέδαια, στόχος αὐτῆς τῆς ἀσκήσεως παραμένει νά ἀσκηθεῖ ὁ ἴδιος ὁ φοιτητής στήν οἰκειότητα μέ τόν ἅγιο του ὥστε νά μπορέσει νά προσοικειωθεῖ ὅλες τίς ἀρετές του καί νά τόν δεῖ ὡς πρότυπο μιμήσεως καί ἀκολουθίας. Γιά πολλοὺς φοιτητές μας αὐτή τους ἡ ἐπαφή μέ τόν ἅγιο εἶναι μία εὐχάριστη ἐκπλήξη. Πολλοί ὁμολογοῦν ὅτι γιά πρώτη φορά τοὺς δίνεται αὐτή ἡ εὐκαιρία νά «γνωρίσουν» σέ βάθος τόν προσάτη τους ἅγιο καί νά ποιμανθοῦν ἀπ' αὐτόν στήν καθημερινή τους ζωή. Αὐτή ἡ ἐνεργοποίηση τῆς παρουσίας τῶν ἁγίων στή ζωή μας ἀνοίγει ξαφνικά μιὰ νέα διάσταση σ' αὐτό πού ἀποκαλοῦμε κοινωνία τῶν ἁγίων καί ἐπικοινωνία τῆς στρατευομένης μέ τήν θριαμβεύουσα Ἐκκλησία.

Οἱ φοιτητές δέν γίνονται ὅμως κοινωνοί μόνον τοῦ βίου τοῦ δικοῦ τους ἁγίου, ἀλλά καί τῶν ἁγίων τῶν ἄλλων συμφοιτητῶν καί συμφοιτητριῶν τους γιατί δίνεται ἡ εὐκαιρία νά ἀκούσουν στήν τάξη ἢ νά διαβάσουν μόνοι τους καί τίς ὑπόλοιπες φροντιστηριακές ἐργασίες πού ἀναφέρονται στό ἴδιο ἀντικείμενο.

Πολλαπλή ὠφέλεια

Μέ τόν τρόπο αὐτό οἱ φοιτητές μας ἀποκομίζουν πολλὰ ὠφελήματα γιά τήν ποιμαντική τους δραστηριότητα ἀπό τά ποιμαντικά πρότυπα τῶν ἁγίων. Ὅπως γνωρίζουμε, μία ἀπό τίς βασικές προϋποθέσεις τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου εἶναι καί τά πρότυπα πού ἀκολουθοῦμε κατὰ τήν ἀσκήσή του (τό πρότυπο π.χ. τοῦ Καλοῦ Ποιμένου, ποιμαντικές ὑποθήκες μεγάλων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας, παραδείγματα Ἐπισκόπων καί Πρεσβυτέρων πού ἁγίασαν, Γερόντων κ.λπ.).

Συνειδητοποιοῦν ἐξάλλου οἱ φοιτητές τήν δυνατότητα μιᾶς ἄμεσης διαποιμάνσεως δικῆς τους ἀπό τοὺς ἁγίους πού φέρουν τό ὄνομά τους¹ καί τήν ἀνάγκη νά μεταφέρουν αὐτήν τήν ἐμπειρία τους καί σ' ἐκείνους γιά τοὺς ὁποίους φέρουν μιὰ ἄμεση ποιμαντική εὐθύνη στήν ἐνορία, στό σχολεῖο καί σέ ἄλλα ποιμαντικά πεδία.

Εἶναι γνωστό, ὅτι πολλοί ἱερεῖς χαρίζουν στοὺς γονεῖς τήν ἡμέρα τῆς βαπτίσεως τῶν παιδιῶν τους τόν βίο τοῦ ἁγίου στό ὄνομα τοῦ ὁποίου βαπτίσθηκαν. Ἄλλοι κληρικοί, πού γνωρίζουν ἀπό πρὶν τό ὄνομα, ἐτοιμάζουν μία βραχύτατη προσλαλιά στήν ὁποία φροντίζουν νά τονίσουν χαρακτηριστικά σημεῖα τοῦ βίου τοῦ ἁγίου ἢ τῆς ἁγίας ὡς εὐχὲς πρὸς μίμηση. Θεολόγοι καθηγητές, στό μάθημα τῶν Ὁρθοσκευτικῶν, προσκαλοῦν τοὺς μαθητές τους νά μελετήσουν τόν βίο τοῦ ἁγίου τους.

Γνωρίζω τήν περίπτωση νεαρῆς δασκάλας τοῦ δημοτικοῦ πού ξεκινάει τήν ἡμέρα στήν τάξη ψάλλοντας

μαζί μέ τά παιδιά καί ἐξηγώντας μετά τό ἀπολυτίκιο τοῦ ἐορταζομένου ἁγίου, ἰδιαίτερα τίς ἡμέρες πού ἔχει στήν τάξη παιδάκια πού γιορτάζουν. Ἡ προσφορά ἐνὸς μικροῦ δώρου μάλιστα καί τό κέρασμα πού ἀκολουθεῖ ἐκ μέρους τοῦ μαθητῆ στοὺς συμμαθητές του ἐπισημοποιεῖ τό γεγονός μέ ὑπόμνηση ἐκ μέρους τῆς δασκάλας ὅτι ἡ μνήμη τοῦ ἁγίου ὁδηγεῖ καί ὑποχρεώνει σέ μίμηση τοῦ ἁγίου.

Τελειώνοντας θά ἤθελα νά ὑπεθυμίσω, ἐντελῶς συνειρμικά, πόσο εὐχάριστο ἀκουσμα εἶναι γιά ὅλους μας, ὅταν, στό πρωτὸν δελτίο τῶν ἐπτὰ (ΕΡΤ 1), ὁ ἐκφωνητής ἀρχίζει τήν μετάδοση τῶν εἰδήσεων λέγοντας ἁμέσως μετά τὸν χαιρετισμὸ τοῦ πρὸς τοὺς ἀκροατές, ὅτι «σήμερα... ἡ Ἐκκλησία μας τιμᾷ τήν μνήμη τοῦ ἁγίου ἢ τῆς ἁγίας» ἀναφέροντας τό συγκεκριμένο ὄνομα. Ὅπως καί νά τὸ κάνουμε εἶναι καί αὐτό μία ἐξ ὧν ἡ, πού παρουσιάζει ἐνδιαφέρον... γιά νά μεταδίδεται καί νά μὴν ξαφνιάζει.

Ἀσφαλῶς, ὅλες αὐτές οἱ ἐνέργειες πού ἀναφέραμε πρὸ πάντων δέν εἶναι οἱ μόνες δυνατές συνέπειες ἀπὸ μία πανεπιστημιακὴ ποιμαντικὴ ἀσκήση. Σημειώθηκαν ἅπλως σὰν ἐλάχιστες προκλήσεις γιά νά δεῖχθεῖ ἡ ἀμεση σὺνδεση τῆς πανεπιστημιακῆς διδασκαλίας μέ τὴν ζωή, πού τελικὰ προϋποθέτει τήν μεσιτεία καί τήν μεσολάβηση τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ, γιά νά γίνει σῶζουσα ποιμαντικὴ πράξη.

1. Βλ. Περιοδικὸ «Ὁ Ἐφημέριος» 1986, σ. 271-274, 328-329.

2. Γιά τὴ σημασία τοῦ ὀνόματος βλ. πρόχειρα τὸ λήμμα «ὀνοματοθεσία», γραμμένο ἀπὸ τὸν Σπυρ. Γ. Μακρῆ στήν Ὁρθόδοξο ἐκκλησιολογία καὶ ἱστορία (Θ.Η.Ε.) τ. 9 (1966) σ. 926-928 καὶ τίς σ. 407-409 τοῦ ἔργου τοῦ Πρωτοπρεσβυτέρου Κ. Ν. Καλλινίκου, «Ὁ Χριστιανικὸς ναὸς καὶ τὰ τελοῦμενα ἐν αὐτῷ», Ἀθήναι, Ἐκδόσεις Χριστιανικοῦ Βιβλίου, 1958. Ὁρασιότερες σελίδες ἐπὶ τοῦ θέματος θεμελιωμένες πατερικὰ ἔχει ἀφιερῶσι στό ὑπὸ ἐκδοσὴν ἔργο του γιά τὸ Μυστήριον τοῦ Βαπτίσματος ὁ Ἱερομόναχος Γρηγόριος ἀναφερόμενος στὶς προβαπτισματικὰ τελετὰς. Βλ. ἐπίσης σχετικὰ ἀπόψεις τοῦ Ἀν. Καθηγητοῦ Παν. Ἱ. Μπούμη στό Περιοδικὸ «Πάντα τὰ Ἑθνη», Β' Τρίμηνο 1987, τεῦχος 22, σ. 8-9. Πρὸς καὶ διήγηση γιά τὸ τί ὀνόματα ἔδινε στὰ παιδιά πού βάπτιζε «Ὁ Ἅγιος Ἀρσένιος ὁ Καππαδόκης» στήν ὁμώνυμη ἐκδοσὴ τοῦ Ἱεροῦ Ἡουχαστηρίου Μοναζουσῶν «Ἐδαγγελιστὴς Ἰωάννης ὁ Θεολόγος», Σουρωτὴ Θεσσαλονίκης 1987, σ. 22-25, 65-66.

3. Θ.Η.Ε. τ. 9 (1966) σ. 928.

4. Γιά τήν ποιμαντικὴ διάσταση καὶ «ἐκμετάλλευση» τῶν ἐορτῶν βλ. Α. Μ. Σκυροπούλου, Στιγμιότυπα καὶ περιπλανήσεις... τόμος 2, Ἀθήνα 1984, σ. 9-49 καὶ Μορφές ποιμαντικῆς διακονίας, Ἀθήνα 1986, σ. 79-106.

Γιά ὅ,τι ἀφορᾷ στὸν «ΕΦΗΜΕΡΙΟ» πρέπει νά ἀπευθύνεσθε στὴ Διεύθυνση τοῦ Περιοδικοῦ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὁδὸς Ἰωάννου Γενναδίου 14, 115 21 Ἀθήνα — Τηλ. 72.18.308.

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

Τοῦ π. ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΥ
Δρ. Θεολ., Δρ. Φιλοσ., Γραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

β) Οἱ ἡμερίδες τοῦ Ἰδρύματος Δικαιωμάτων τοῦ Ἀνθρώπου.

Γιὰ τὸ θέμα τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας πραγματοποιήθηκαν τὸν Δεκέμβριο τοῦ 1985 εἰδικές «Ἡμερίδες» στὸ ἀμφιθέατρο τῆς Παντείου Σχολῆς. Ἦταν ἀκριβῶς ἡ ἐποχὴ πού «ξέσπασε» ὁ ἀνίερὸς πόλεμος ἐναντίον τῆς Ἐκκλησίας μας, γιὰ τὸν ὁποῖο κάνουμε λόγο.

Στὸ ἐπίσημο πρόγραμμα φερόταν σὰν ὀργανωτὴς τὸ «Ἰδρυμα Δικαιωμάτων τοῦ Ἀνθρώπου» (Ἀθήνα) καὶ τὸ «Διεθνὲς Ἰνστιτούτο Δικαιωμάτων τοῦ Ἀνθρώπου» (Στρασβοῦργο). Τί κρυβόταν πίσω ἀπ' αὐτὸ τὸ συνέδριο; Τὰ κίνητρά του ἦταν πράγματι ἐπιστημονικοῦ ἐνδιαφέροντος ἢ μήπως ὑπηρετοῦσε κάποια σκοπιμότητα;

Παρακολούθησαμε τίς ἐργασίες τοῦ συνεδρίου καὶ διαπιστώσαμε πὼς οἱ τοποθετήσεις τῶν ἐκλεκτῶν ξένων πού μίλησαν σ' αὐτὸ ἦταν διαμετρικὰ ἀντίθετες μὲ τίς τοποθετήσεις τοῦ ἑλληνικοῦ προεδρίου, τοῦ ὁποῖου ἡ στάσις ἦταν ἐχθρική ἀπέναντι στὴν Ἐκκλησία μας. Πρώτιστα τὸν κ. ALEXANDRE KISS, διευθυντὴ τοῦ «Διεθνoῦς Ἰνστιτούτου Δικαιωμάτων τοῦ Ἀνθρώπου» (Στρασβοῦργο) σχετικὰ μὲ τὴν «ἀνεξήγητα» ἐχθρική στάσις τῆς ἑλληνικῆς πλευρᾶς ἀπέναντι στὴν Ὀρθόδοξο Ἐκκλησία καὶ πῆρα τὴν ἀπάντησι: «αὐτὸ εἶναι ἓνα ἑλληνικὸ ζήτημα, δὲν θὰ ἤθελα νὰ ἀναμιχθῶ»!

Εἶναι λοιπὸν ἀνάγκη, ἐπεὶ δὲν εἶναι γνωστὸς ὁ εἰδικὸς «στόχος» τοῦ συνεδρίου, νὰ γίνῃ καὶ ἀπὸ τὴ δική μας πλευρὰ μιὰ ἐνημέρωσι γιὰ ὅσα ἐλέχθησαν ἐκεῖ, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν «ἀτμόσφαιρα» πού ἐπικράτησε.

1) Οἱ ἀπόψεις τῆς καθ' ἡγήτριας κ. Μαραγκοπούλου.

Στὸ «ἄνοιγμα» ἡ πρόεδρος τοῦ συνεδρίου κυρία Α. Γιωτοπούλου - Μαραγκοπούλου ὑπογράμμισε πὼς τὸ συνέδριο δὲν ἐνδιαφέρει τὸ περιεχόμενον τῆς κάθε θρησκείας καὶ τοποθέτησε τὴν Ἐκκλησία μας στὸ ἐδῶλιο τοῦ κατηγορουμένου λέγοντας, πὼς ὑπάρχουν Ἐκκλησίες (ὅχι παραθρησκευτικὲς ὁμάδες μὲ φασιστικὴ ἰδεολογία καὶ φασιστικὰ μεθόδους, ὅπως ἐμεῖς ὑποστηρίζουμε), οἱ ὁποῖες καταπιέζουν τοὺς δικούς τους καὶ ζητοῦν νὰ ἐξοντώσουν τοὺς ἄλλους.

Σ' αὐτὴ τὴ βασικὴ θέσι φαίνεται πὼς συμφωνοῦσε μ' ἐθνοεθνισμὸ τὸ ἀκροατήριον, τὸ ὁποῖο ἀποτελεῖτο ἀπὸ ἡγετικὰ στελέχη ἐτεροδόξων Ἐκκλησιῶν, ἀκραίων προτεσταντικῶν ὁμάδων, ἐκπροσώπων τῆς «Σκοπιᾶς» καὶ προφανῶς ἄλλων ὁμάδων, μὲ τοὺς νομικοὺς τῶν συμβούλους.

2) Ἡ τοποθέτησι τοῦ κ. MAXIME TARDU.

Ὅμως ἀντίθετη θέσι πῆραν οἱ ξένοι ὁμιλητὲς στὸ

συνέδριο. Ὁ κ. MAXIME TARDU ἀπὸ τὸ Διεθνὲς Κέντρο Δικαιωμάτων τοῦ Ἀνθρώπου τοῦ ΟΗΕ (Γενεύη) ὑπογράμμισε πὼς ἡ θρησκεία ἀποτελεῖ πεποίθησι καὶ ἠθική, πού ἀπαιτοῦν καθολικὴν στράτευσι τοῦ ἀνθρώπου καὶ αὐτὸ μπορεῖ νὰ ὀδηγήσῃ σὲ ἐντάσεις καὶ μὴ ἀνεκτικότητα, σὲ φανατισμό. Ἀλλὰ, πρόσθεσε, ὑπάρχουν θρησκευτικὲς μειονότητες, πού ἀποβλέπουν σὲ οἰκονομικοπολιτικούς σκοπούς. Τὸ ὑπόδαθρό τους εἶναι πολιτικὸ καὶ ὄχι θρησκευτικὸ. Οἱ ὁμάδες αὐτές, κατέληξε ὁ κ. TARDU, σὲ κάποια στιγμή θὰ μπορούσαν ν' ἀποκτήσουν σημασία γιὰ σκοποὺς πολιτικούς!

Μ' αὐτὴ τὴ διαπίστωσι ὁ ἐκλεκτὸς ὁμιλητὴς ὑπεγράμμισε πὼς τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα καὶ ἡ θρησκευτικὴ ἐλευθερία, μαζὶ μὲ τοὺς δημοκρατικούς θεσμούς, ἀπειλοῦνται ὄχι ἀπὸ τίς παραδοσιακὲς ἐκκλησίες, ὅπως ὑπεστήριξε τὸ ἑλληνικὸ προεδρεῖο, ἀλλὰ ἀπὸ τοὺς κύκλους ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἐπιθυμοῦν τὴν κατάργησι τῶν νομικῶν φραγμῶν στὴν Ἑλλάδα, γιὰ νὰ μποροῦν πιὸ εὐκόλα καὶ πρὸ παντός ἀτιμώρητα νὰ συνεχίσουν νὰ καταπιέζουν τὰ θύματά τους καὶ νὰ ὑποσκάπτουν τὰ θεμέλια τῆς δικῆς μας κοινωνίας. Ὁ κ. TARDU χαρακτηριστικὰ τίς νεοφανεῖς αὐτὲς ὁμάδες «ἐξωγενὴ θρησκεία».

Ὅμως στὸ ζήτημα αὐτὸ ἀναφέρθηκε διεξοδικὰ στὴν εἰσήγησί του ὁ καθηγητὴς ALEXANDRE KISS, διευθυντὴς τοῦ «Διεθνoῦς Ἰνστιτούτου Δικαιωμάτων τοῦ Ἀνθρώπου» (Στρασβοῦργο), μὲ θέμα: «Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Σύμβασις Δικαιωμάτων τοῦ Ἀνθρώπου καὶ ἡ θρησκευτικὴ ἐλευθερία».

Ὅπως εἶναι γνωστὸ στίς 4 Νοεμβρίου 1950 ὑπεγράφη ἡ σύμβασις τῆς Ρώμης «περὶ προστασίας τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν θεμελιωδῶν ἐλευθεριῶν». Ἡ σύμβασις αὕτη στὸ ἄρθρο 9 κατοχυρώνει «τὴν ἐλευθερία σκέψεως, συνειδήσεως καὶ θρησκείας», τὸ δικαίωμα τῆς ἀλλαγῆς τῆς θρησκείας καὶ «τὴν ἐλευθερία ἐκδηλώσεως τῆς θρησκείας», ἡ ὁποία ὅμως περιορίζεται ὅταν ἀπειλεῖ τὴ δημοκρατικὴ κοινωνία, τὴν δημόσια ἀσφάλεια, τὴν δημόσια τάξι, τὴν υγεία, τὴν ἠθική καὶ τὰ δικαιώματα καὶ τίς ἐλευθερίες τῶν ἄλλων.

Μὲ ἄλλα λόγια ἡ συνθήκη τῆς Ρώμης δικαιώνει μὲν τίς ἀπόψεις τοῦ κ. TARDU, στίς ὁποῖες ἀναφερθήκαμε, δὲν δικαιώνει ὅμως τὴν «ἀρχή» πού ἔθεσε στὸ συνέδριο γιὰ τὴ «θρησκευτικὴ ἐλευθερία» ἡ πρόεδρος τοῦ κ. Μαραγκοπούλου, κατὰ τὴν ὁποία μπορούμε νὰ μιλοῦμε γιὰ «θρησκευτικὴ ἐλευθερία» χωρὶς νὰ μᾶς ἐνδιαφέρει τὸ περιεχόμενον τῶν θρησκειῶν.

Ἡ συνθήκη τῆς Ρώμης στὸ ἄρθρο 19 προβλέπει τὴ λειτουργία «Εὐρωπαϊκῆς Ἐπιτροπῆς ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων» καὶ «Εὐρωπαϊκοῦ Δικαστηρίου ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων», μὲ σκοπὸ τὴν ἐξασφάλισι τοῦ σεβασμοῦ τῶν ὑποχρεώσεων πού ἀνέλαδαν τὰ κράτη πού

ΑΝΘΗ ΕΥΛΑΒΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΤΩΝ ΟΝΕΙΡΩΝ ΜΑΣ

Τοῦ κ. ΧΡΥΣ. Ι. ΝΕΑΜΟΝΙΤΑΚΗ

Ὁ πρῶτος, ὁ Μουράτ ὁ Δ', δείχθηκε φοβερός καὶ τρομερός καὶ ὁ δεύτερος ὁ Ὀσμάν ὁ Β', ποὺ ἀνέβηκε στὸ θρόνο 13 ἐτῶν... μὲ τίς ἐνέργειες τῆς παμπόνηρης μητέρας του, κατακύλησε ἀπ' αὐτὸν στὰ 17 του. Εἰνισε τῶν Γενιτσάρων, ποὺ τότε, κόβαν καὶ ράβαν τ' ἀφεντικά τους —τοὺς Σουλτάνους— στὰ μέτρα τους καὶ δὲν ἀνέχονταν «μύγα στὸ σπαθί τους». Μαθαίνοντας πῶς οἱ σύμβουλοί του, θέλαν τὴν κατάργησή τους, ἐπαναστάτησαν ἐναντίον του, τὸν καθαίρεσαν, τὸν διαπόμπεψαν στοὺς δρόμους τῆς Πόλης καὶ τελικά, στὸ Ἐπταπύργιο, ἀφοῦ τὸν βασάνισαν, μὲ σύνθλιψη τῶν ὀρχεων, ὅπως τὸ συνήθιζαν, τὸν ἀπάλλαξαν ἀπὸ τὸ θάρος τῆς ζωῆς. Μιάς ζωῆς, ποὺ ξεκίνησε μὲ γιορτές, γέλια καὶ πανηγύρια ἀπὸ τὸ καταστόλιστο μὲ πολύτιμα πετράδια λίκνο τοῦ πλούτου, τριγυρισμένο ἀπὸ ἐπώνυμους καὶ ἀνώνυμους δούλους καὶ κατακύλησε στὴν βρωμιὰ τῆς φυλακῆς, στὰ αἵματα, στὴν ἀθλιότητα τοῦ πόνου καὶ στὴ δυστυχία.

Ὁ τρίτος γιὸς τῆς Ἀναστασίας, ὁ Βαγιαζήτ, μόλις πέθανε ὁ πατέρας του, ὁ Ἀχμέτ ὁ Α', κρίθηκε ἐνοχλητικός ἀπὸ τὸν ἀδελφὸ του τὸν Μουράτ καὶ ἐπικίνδυνος γιὰ δημιουργία δυναστικοῦ ζήτηματος διαδοχῆς καὶ ἔτσι ἀπὸ... ἀδελφικῆς ἀγάπης —συνηθιζόταν πολὺ, αὐτῇ, ἐκείνῃ τὴν ἐποχὴ— ξεπαστρεύτηκε καὶ στάλθηκε στὶς αἰώνιες μονές, στὰ οὐρὶ τοῦ Παραδείσου, ὅπου ρέει τὸ μέλι καὶ τὸ γάλα. Τώρα καὶ οἱ τρεῖς ἀδελφοὶ μὲ τὸν πατέρα καὶ τὴ μητέρα τους εἶναι θαμμένοι σ' αὐτὸ τὸν τόπο καὶ κατὰ ἓνα τρόπο, ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτὸ τῆς ματαιότητος, ξεχασμένοι. Στὸ χῶρον τοῦ ἐγκλήματος, στὸ σουλτανικὸ σεράγι καὶ ἡ μητέρα τους, ἡ ποτὲ Κεσίμ — ἡ φεγγαροπρόσωπη ἑλληνοπούλα, ἡ Ἀναστασία, ἡ ἡμιερφή Παπαδοπούλου ἀπὸ τὴν Τήνον μας, ἀφοῦ στὴν οὐσία, αὐτὴ διοίκησε τὴν Αὐτοκρατορία μὲ τὴν ἐξυπνάδα καὶ τὴν καπτασοσύνη της, τόσο στὴν ἐποχὴ τοῦ συζύγου της, ὅσο καὶ τῶν σουλτάνων παιδιῶν της, ἤθελά της, ἀκολούθησε τὴν ἴδια μοίρα. Στραγγαλίσθηκε μέσ' στὰ σκοτάδια τοῦ χαρεμιοῦ καὶ ἔτσι τέλειωσε τίς μέρες τῆς ζωῆς της, μακριὰ ἀπὸ τὴν ἀγνὴ ὁμορφιά τοῦ γραφικοῦ νησιοῦ της, ἐκεῖ ποὺ πρωτοεῖδε τὸ φῶς τοῦ Ἥλιου.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 281 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 13 τεύχους.

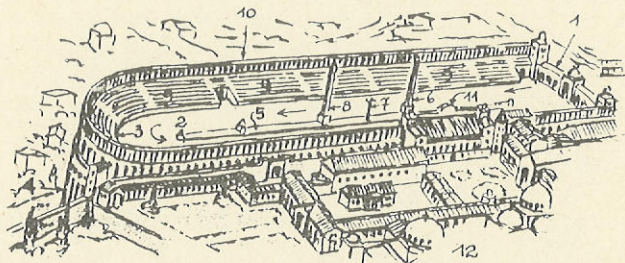
ὑπέγραψαν τὴ σύμβασι. "Ὅταν κάποιος νομίζει πῶς καταπατοῦνται τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματά του, μπορεῖ νὰ προσφύγῃ στὴν ἐπιτροπὴ αὐτῇ, ἡ ὁποία ἔχει καθήκον νὰ ἐπιληφθῇ τῆς ὑποθέσεως. "Αν ὑπάρχουν οἱ προϋποθέσεις καὶ τὸ ζήτημα δὲν διευθετηθῇ μὲ ἄλλο τρόπο, μπορεῖ νὰ φθάσῃ καὶ μέχρι τοῦ «Εὐρωπαϊκοῦ Δικαστηρίου».

Β'

Ὁ Βυζαντινὸς Ἰππόδρομος.

Μετὰ τὸ Τζαμί τοῦ Ἀχμέτ προχωρώντας πρὸς τὸ Βοριά σὲ λίγο μπαίνομε στὸν κατάφορτο ἀπὸ ἱστορικὰς μνήμες Βυζαντινὸ Ἰππόδρομον, τὸ «Ἀτ Μειντάν» (τὴν Πλατεία τῶν Ἀλόγων) τῶν Τούρκων, ποὺ εἶναι ζήτημα ἂν ξέρουν, ἔστω καὶ εἴκοσι στὸ ἑκατομμύριο, τί ἦτανε καὶ τί θέσι ἔχει στὴν ἱστορία αὐτῆς τῆς Πρωτεύουσας τῶν τριῶν αὐτοκρατοριῶν, τῆς Ρωμαϊκῆς, τῆς Βυζαντινῆς καὶ τῆς Ὀθωμανικῆς.

Ὁ Ἰππόδρομος, ὁ τόπος τῶν ἱππικῶν ἀγώνων καὶ κυρίως τῶν ἄρματοδρομιῶν, ἦταν γιὰ τοὺς κατοίκους τῆς Παλιᾶς Ρώμης, ἀναπόσπαστο τμῆμα τῆς ἀστικῆς τους ζωῆς. Ἐκεῖ, μακριὰ ἀπὸ τίς ἀγριότητες τῶν θηριομαχιῶν τοῦ Κολοσσαίου, μὲ τὰ ἀνθρώπινα θύματα,

Ἀναπαράσταση τοῦ Ἰπποδρόμου.

οἱ «φίλαθλοι» τῆς ἐποχῆς, παρακολουθοῦσαν μὲ φανατισμὸ τὰ ἐπιτεύγματα τῶν ἄρματηλατῶν, τῶν προτιμήσεών τους. Ἐκεῖ, ἀκόμα, γίνονταν οἱ τελετὲς τῶν θριάμβων, ὕστερα ἀπὸ τίς νικηφόρες ἐκστρατείες τῆς Ρώμης καὶ τῶν στρατηγῶν της, ποὺ ἐπιστρέφαν τροπαιοῦχοι μὲ ἀφθονα λάφυρα ἀπὸ τὴ λεηλασία τῶν λαῶν καὶ μὲ ἀλυσσοδεμένους καὶ ταπεινωμένους τοὺς αἰχμαλώτους, ἀπὸ τὰ πέρατα τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου. Στὴν παλιὰ Ρώμη, οἱ κακομαθημένοι πολῖτες τῆς πνευματικῆς της κατάρψεως, ζητοῦσαν γιὰ τίς φτηνὲς ἀπολαύσεις τους PANEM ET CIRCENSES. "Ἔτσι, γι' αὐτὲς ἐκεῖ ὑπῆρχαν καὶ λειτουργοῦσαν ὀκτὼ ἱππόδρομοι. Ὁ πιὸ μεγάλος ἦταν ὁ CIRCUS MAXIMUS, ποὺ κτίσθηκε στὰ πόδια τοῦ Παλατίου Λόφου ἀπὸ τὸν ἑλληνικῆς καταγωγῆς βασιλιά της, τὸν Ταρχύνιον τὸν πρεσβύτερο (616 - 579 π.Χ.). Ἀναγνωρίζοντας τὴν σημασία του, στὰ ὕστερα χρόνια, οἱ αὐτοκράτορες τὸν μεγάλωσαν, τὸν συμπλήρωσαν μὲ γύρω στοὺς καὶ κιονοστοιχίες καὶ τὸν ἐξωράισαν. Ὑποστηρίζεται πῶς, μέσα σ' αὐτόν, μὲ ἄνεση πέργαν θέσεις 250.000 θεατῆς.

Ὁ Μεγάλος Κωνσταντῖνος, ἰδρύοντας τὴ Νέα Ρώ-

Ἀθυμία καὶ πόνος κατὰ τὸν ἁγ. Ἰωάννην Χρυσόστομον

(Με βάση τὶς ἐπιστολὲς πρὸς τὴν Ὀλυμπιάδα)

Τοῦ κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΑΤΣΟΥΛΑ

Θεολόγος - Λυκειάρχου

Θεώρηση καὶ ἀντιμετώπιση τοῦ
πόνου γενικά.

Ἡ ὅλη ἐπιστολογραφία τοῦ ἁγ. Χρυσόστομου πρὸς τὴν Ὀλυμπιάδα διαπνέεται ἀπὸ τὴ πίστη, ὅτι ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς μοιάζει μὲ στενὴ καὶ θλιμμένη ὁδὸ, στὴν ὁποία οἱ θλίψεις δὲν πρέπει νὰ καταβάλλουν τὸ χριστιανὸ ὁδοιπόρο (Βαρν. Τζωρτζάτου: Ἰω. ὁ Χρυσ. ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐπιστολῶν αὐτοῦ, Ἀθήναι 1952, σ. 75).

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 285 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 13 τεύχους.

μη, δὲν μπορούσε νὰ παραλείψῃ τὸν Ἰππόδρομο. Σκέφθηκε πῶς σ' αὐτὴ θάπρεπε νὰ ἔχῃ μεταξὺ τῶν πρώτων τὴν θέσιν του καὶ οἱ πολεοδόμοι, στὴν μελέτη τους, τὸν τοποθέτησαν μεταξὺ τοῦ χώρου ποὺ θὰ κατασκευαζόνταν ὁ Ναὸς τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας ἀπὸ τὴν μία καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη τὸ Παλάτι τοῦ Αὐτοκράτορα.

Αὐτὸς ὁ Βυζαντινὸς Ἰππόδρομος, τοῦ ὁποίου σήμερα ὑπολείμματα ἔχουμε μπροστὰ μας, εἶχε στίς δόξες του πολὺ μεγαλύτερες διαστάσεις. Εἶχε μήκος 480 μ., πλάτος 117,5 μ. περίπου καὶ σειρὲς θαμνιδῶν γιὰ 100.000 θεατὲς ποὺ μπορούσαν νὰ κάθονται καὶ νὰ κινούνται ἀκόμα. Εἶχε 4 εἰσόδους καὶ στὸ βάθος τῆ σφενδόνη, δηλ. τὸ ἡμικυκλικὸ τμήμα του, ἐκεῖ ποὺ στρέφονταν τὰ ἄρματα τῶν ἀγωνιζομένων, γιὰ νὰ ἐπιστρέφουν πρὸς τὸ τέρμα, κοντὰ στὴν ἀφετηρία, στὸ «Κάθισμα», ποὺ ἦταν ἓνα διώροφο, πολυτελὲς κτίσμα, ἀπ' ὅπου θεωροῦσε τοὺς ἀγῶνες ἀπὸ τοῦ ὕψους του τὸ Αὐτοκρατορικὸ ζευγάρι, μὲ τοὺς αὐλικούς καὶ τὴ λαμπρὴ συνοδεία του. Στὸ κέντρο τοῦ στίβου καὶ κατὰ τὸ μήκος του, ἀπὸ τὴν μίαν στὴν ἄλλη ἄκρη, ἦταν ἡ περιοχὴ τῆς «σπίνας». Σκοπὸς τῆς ἦταν ὁ χωρισμὸς τοῦ στίβου σὲ δύο διαδρόμους πλάτους 50 μ. ὁ καθένας, κατὰ τρόπο ὥστε μέσα σ' αὐτοὺς νὰ διαγωνίζονται μὲ τὴν ξέφρενη ταχύτητά τους τὰ τέθριππα καὶ τὰ ἄλλα ἄρματα. Γιὰ τὸν ἐξωραϊσμὸ τῆς, ἦταν ἐκεῖ τοποθετημένα ἀριστουργήματα τῆς ἀρχαίας τέχνης, μνημεῖα, ὅπως τὰ τέσσαρα ὀρειχάλκινα ἄλογα τοῦ Λυσίππου, ποὺ ἀρπαγμένα ἀπὸ τὸν δόγγη Ἐνρίκο Ντάντολο μετὰ τὴν Ἀλωση ἀπὸ τοὺς Σταυροφόρους, μεταφέρθηκαν στὴ Βενετία καὶ κοσμοῦν ἀκόμη καὶ σήμερα τὸ Πρόστω τοῦ Ναοῦ τοῦ Ἀγίου Μάρκου καὶ ἄλλα.

* * *

Στὸ στίβο τοῦ Ἰπποδρόμου καὶ στὴν κεντρικὴ γραμμὴ του —τὴν SPINA— τρία μόνον μνημεῖα σήμερα θυμίζουν τὰ μνημειακὰ στολίδια τοῦ παρελθόντος. Πρῶ-

Βέβαια δὲν μπορεῖ νὰ μὴ αἰσθάνεται τὸ φυσικὸ πόνος, ὅταν ἰδίως μὲ ἔνταση προσβάλλει τὸν ἄνθρωπο. Τοῦτο θὰ ἦταν κάτι παρὰ τὴ φύσιν καὶ πάντως ἔξω τῆς πραγματικότητος. Καθῆκον καὶ χρέος ἀντιθέτως ἔχει μὲ ὅλα τὰ μέσα νὰ προλαμβάνει ἢ ν' ἀντιμετωπίζει αὐτόν, σὰν κάτι, ποὺ εἶναι κατ' ἀρχὴν κακὸ, ἀφοῦ φθείρει τὸ ἀγαθὸ τῆς υγείας (πρβλ. ἐπιστ. Δ', α «Τὴν τιμιότητά σου παρακαλῶ, καὶ ἐν μεγίστης αἰτῶ χάριτος μέρει, πολλὴν παιεῖσθαι ἐπιμέλειαν, ὥστε τὴν τοῦ σώματός σου διορθοῦν ἀσθενειαν. Ποιεῖ μὲν γὰρ νόσον καὶ ἀθυμία· ὅταν δὲ καὶ σῶμα πεπονηκὸς ᾖ καὶ ἐξησθημενόν, καὶ ἐν ἀμελείᾳ διακίηται πολλῇ,

το ἀπ' ὅλα εἶναι ἓνας αἰγυπτιακὸς ὀδελίσκος, ποὺ μὲ τὴ θάσι του ξεπερνᾷ τὰ 26 μέτρα σὲ ὕψος. Αὐτὸς, μαζὶ μ' ἓνα ἄλλο ὁμοίό του, κατασκευάσθηκε στὴ Φαραωνικὴ Αἴγυπτο στὰ 1549 μὲ 1505 π.Χ., στὴν ἐποχὴ τοῦ μεγάλου καὶ τρανοῦ Φαραῶ Θούμωσι τοῦ Γ', ποὺ κατὰ μίαν ἐκδοχὴ εἶναι αὐτὸς ποὺ κινήγησε τοὺς Ἑβραίους, στὴν προσπάθειά τους νὰ φύγουν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο. Ἀπλῶσε τὰ ὄρια τοῦ βασιλείου του, ἀντιστρόφως ἀνάλογα πρὸς τὸ μῆκος τοῦ, ποὺ δὲν ξεπερνᾷ σὲ 1,50 μ. ὅπως θγαίνει ἀπὸ τὴ μούμια του ποὺ φυλάσσεται στὸ μουσεῖο τοῦ Καΐρου. Ἐφθάσε ἡ ἐξουσία του ν' ἀρχίζει ἀπὸ τὰ βουνὰ τῆς Ἀρμενίας καὶ νὰ τελειώσῃ στὸ Σουντὰν καὶ θέλησε μ' αὐτὸν τὸν μονόλιθο καὶ τὸν δίδυμό του, στολισμένους μὲ ἱερογλυφικὰ καὶ στημένους στὸ σημερινὸ Ντέρ ἐλ Μπάχρ, στίς λαμπρὲς τότε Φαραωνικὲς Θῆβες, ἔδρα τῶν Φαραῶ καὶ τῆς λατρείας τοῦ Ἀμμωνος, νὰ πληροφορῇ τοὺς μεταγενεστέρους του, γιὰ τῆς δόξας του τὰ μεγαλεῖα καὶ τίς κατακτήσεις του στὴ Συρία καὶ ἰδιαίτερα στὴ διάβασιν τοῦ μεγάλου ποταμοῦ Εὐφράτη.

Πέρασαν ἀπὸ τότε 2.900 χρόνια, περίπου, ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ποὺ στήθηκε αὐτὸς ὁ ὀδελίσκος μαζὶ μὲ τὸν δίδυμό του, καὶ τότε, κάποιος ἄλλος, τρισέβδοξος μονάρχης, ὁ Μεγάλος Κωνσταντῖνος, ἀκολουθώντας τὴ συνήθειαν ποὺ ἐγκαινίασαν οἱ Πτολεμαῖοι καὶ συνέχισαν οἱ Αὐτοκράτορες τῆς Ρώμης, γιὰ τὸ στολισμὸ τῆς πρωτεύουσάς τους μὲ μνημεῖα κατακτημένων πόλεων καὶ χωρῶν, ἀποφάσισε τὴ μεταφορὰ αὐτῶν τῶν δύο ὀδελίσκων τὸν ἓνα στὴν Ἀρχαία Ρώμη καὶ τὸν ἄλλον στὴ Νέα. Ἔτσι μὲ διαταγὴν του, ὁ πρῶτος φορτώθηκε —ὁ Θεὸς ξέρει πῶς— σὲ πλοῖο γιὰ τὴν αἰώνια πόλιν γιὰ νὰ στηθῇ τελικὰ στὴν Πλατεία τοῦ Λατερανοῦ καὶ ὁ δεύτερος πῆρε τὴν ἀγούσα πρὸς τὴ Νέα Ρώμη, γιὰ νὰ στηθῇ στὸν Ἰππόδρομο.

* * *

(Συνεχίζεται)

καὶ μήτε ἱατρῶν ἀπολαύη μήτε ἀέρων εὐκρασίας, μήτε τῆς τῶν ἐπιτηδεύων ἀφθονίας, ἐννόησον, ὅτι οὐ μικρὰ ἐντεῦθεν προσθήκη γίνεται τοῦ δεινοῦ).

(Παρακαλῶ τὴν τιμιότητά σου καὶ ζητῶ ὡς με- γίστη χάρη, νὰ ἐπιμελεῖσαι πολὺ καὶ νὰ φροντίζεις, ὥστε νὰ ἐπανορθώσεις τὴν ἀσθένεια τοῦ σώματός σου. Διότι δημιουργεῖ τὴν νόσον καὶ ἡ ἀθυμία· ἔταν δὲ καὶ τὸ σῶμα εἶναι ἐξαντλημένο καὶ ἐξασθενημένο, καὶ ἀμελεῖται πολὺ, καὶ οὔτε τῶν ἱατρῶν τῇ βοήθειᾳ ἔχει, οὔτε τὴν εὐκρασία τῶν ἀέρων, οὔτε τὴν ἀφθονία τῶν ἀναγκαίων, ἐννόησε, ὅτι μεγάλη ἀπ' ὅλα αὐτὰ προσ- ῥήκη γίνεται τοῦ δεινοῦ καὶ τοῦ πόνου).

Ἀνεξαρτήτως ὅμως αὐτοῦ ἐπιμένει σταθερὰ ἐπὶ τοῦ σημείου, ὅτι οἱ θλίψεις δὲν ἐπιτρέπεται νὰ κατα- τρύχουν τὸν νοῦν τοῦ ἀνθρώπου καὶ νὰ ἐμβαπτίζουν σὲ ἄβυσσο ἀθυμίας ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος ἔχει φωτισθεῖ ἀπὸ τὸ πνεῦμα τοῦ Εὐαγγελίου καὶ ἔχει γνωρίσει τὴ φιλοσοφία¹ τῆς πίστεως (πρβλ. Βαρνάβα Τζωρτζά- του, ἀνωτ. σ. 88). Θεωρώντας ὅτι «ἐν λυπηρόν, ἀμαρ- τία μόνον, τὰ δὲ λοιπὰ πάντα κόνις καὶ καπνός» (ἐπιστ. ΙΔ', δ) δὲν πρέπει καθόλου νὰ ὑπολογίζει τὰ παθήματα, ὅταν μάλιστα τὰ ὑπομένει γιὰ χάρη τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἀλήθειας.

Ἡ βασικὴ αὐτὴ διδασκαλία τοῦ Χρυσοστόμου, ποὺ φυγαδεύει τὴν ἀθυμία καὶ τὴ λύπη ἀπὸ τὴς θλίψεις, δὲν ὑποδηλώνει ἐπίδραση σ' αὐτὸν τῆς Στωικῆς φιλο- σοφίας. Ἡ ἀπάθεια τοῦ χριστιανοῦ ἀπέναντι στὰ λυ- πηρὰ τοῦ κόσμου προέρχεται ἀπὸ τὸ ὅτι «οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι» (Ρωμ. η', 18), ἐνῶ τῶν Στωικῶν ἀπὸ τῆ σκέψης ὅτι τὸ νὰ λυπᾶται κανεὶς δὲν εἶναι ἄξιο τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου (Παν. Στάμου: Παραίνεσεις πρὸς Ὀλυμπιάδα, ἀνωτ. σ. 73 σημ.). Ἡ στωικὴ αὐτὴ ἀπάθεια ὡς ἀλάζονικὴ καὶ ἀντιτιθεμένη στὴ φύση τοῦ ἀνθρώπου εἶναι χιμαίρικὴ καὶ ἀνεφάρμοστη, ἐνῶ ἡ χριστιανικὴ, ὡς προῖον τῆς πίστεως, ὅτι τὰ παθήματα ὑπηρετοῦν τὸ σχέδιο τοῦ Θεοῦ, ἐγίνε δυνατό νὰ ἐπι- τευχθεῖ ἀπὸ τὴς ἀφωσιωμένες στὸ Θεὸ ψυχῆς.

Ἡ ἀντίληψη γιὰ τὰ λυπηρὰ καὶ τὰ εὐχάριστα τοῦ βίου, ὅτι εἶναι πράγματα πρόσκαιρα καὶ εὐτελεῖς ἐμ- πνέει σ' αὐτὸν τὴ διάθεση τῆς περιφρόνησής τους καὶ ἐνισχύει τὴν ψυχὴ γιὰ νὰ ὑπερνικᾷ τὴς ἐπιδράσεις τους ἐπάνω σ' αὐτὴ («... καὶ ὑπερορᾶν τῶν σκιῶν, καὶ καταφρονεῖν τῆς τῶν ὀνείρων ἀπάτης, καὶ καταπατεῖν τὸν πηλόν, καὶ τοῦ καπνοῦ μηδὲνα ποιεῖσθαι λόγον, καὶ τὰς ἀράχνας μὴ νομίζειν ὑμῶν διανοχλεῖν καὶ παρατρέχειν τὸν σηπόμενον χόρτον» (Ε', β').

Πέραν ὅμως αὐτοῦ τὴν ὑπερνίκηση τῶν παθημά- των καὶ τῆς ἀθυμίας, ποὺ γεννᾶται ἀπ' αὐτά, τὴν κάνει εὐχερέστερη ἡ σκέψης, ὅτι γιὰ τὸν πιστὸ χριστιανὸ ἀποβαίνουν πηγὴ πνευματικῆς ὠφέλειας («... ἅθλα τὰ συμβαίνοντα καὶ μυρίων στεφάνων ὑποθέσεις») (Β', η').

Τέτοιες πνευματικὲς ὠφέλειες, σύμφωνα μὲ τὴ σχετικὴ διδασκαλία τῆς Ἀγίας Γραφῆς, εἶναι ἡ ψυ- χικὴ ἐνδυνάμωση, ὁ καθαρισμὸς καὶ ἡθικός ἐξαγιασμός.

1. Ἡ λέξη «φιλοσοφία», «φιλόσοφος διάνοια», «φιλόσοφος ψυχὴ» κ.λπ. χρησιμοποιεῖται ἀπὸ τὸν Χρυσόστομο μὲ τὴν ἐννοια τοῦ χριστιανικοῦ φρονήματος.

«...Τῇ συνεχείᾳ τῶν ἐπαλλήλων πειρασμῶν», γράφει πρὸς τὴν Ὀλυμπιάδα, «ἐντονώτερά σοι γενέσθαι τῆς ψυχῆς τὰ νεῦρα, καὶ μείζονα πρὸς τὰ παλαίσματα τὴν προθυμίαν καὶ τὴν ἰσχύν... Τοιαύτη γὰρ τῆς θλίψεως ἡ φύσις, ὅταν γενναίας καὶ νεανικῆς ἐπιλάβηται ψυχῆς, ταῦτα ἐργάζεσθαι πέφυκεν. Καὶ καθάπερ τὸ πῦρ δο- κιμώτερον ποιεῖ τὸ χρυσίον, ὅταν αὐτῷ συγγένηται οὕτω καὶ ταῖς χρυσαῖς ψυχαῖς ἐπιούσα θλίψις, καθα- ρωτέρας αὐτὰς ἐργάζεται καὶ δοκιμωτέρας» (ΙΖ' καὶ Ε', ιβ'). (Ἀπὸ τοὺς συνεχεῖς πειρασμοὺς θὰ ἐνδυνα- μωθεῖ ἡ ψυχὴ σου καὶ θὰ ἀποκτήσεις μεγαλύτερη προ- θυμία καὶ δύναμη γιὰ τ' ἀγωνίσματα. Διότι εἶναι τέ- τοια ἡ φύση τῆς θλίψεως, ὅταν καταλάβει γενναία καὶ νεανικὴ στὸ φρόνημα ψυχὴ, αὐτὰ ἔχει τὴ δυνατότητα ἀπὸ τῆ φύσης τῆς νὰ ἐργάζεται. Καὶ ὅπως ἀκριβῶς ἡ φωτιά κάνει γνησιότερο τὸ χρυσάφι, ὅταν ἔλθει σ' ἐπαφὴ μ' αὐτό, ἔτσι καὶ ἡ ἐπερχομένη θλίψη στὴς χρυσῆς ψυχῆς, τὴς ἀναδεικνύει καθαρότερες καὶ γνη- σιότερες).

Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ οἱ ἅγιοι, ποὺ πέρασαν τὴ ζωὴ τους μὲ θλίψεις, ἔλαμψαν περισσότερο στὴν ἀρετὴ καὶ τὴν ἀγιότητα καὶ ἀναδείχθηκαν λαμπρότεροι μὲ τὴν ὑπομονὴ τους παρὰ μὲ τὴν ἄσκηση τῶν ἄλλων ἀρετῶν, ὅπως π.χ. τῆς φιλανθρωπίας. Καὶ τοῦτο, διότι ἡ ὑπο- μονὴ τῶν παθημάτων εἶναι «τὸ πικρότατον τῆς παρα- τάξεως μέρος καὶ μείζονος δέμενον τῆς ἀνδρείας καὶ ἐντονωτέρας ψυχῆς, καὶ ὑψηλοτέρας διανοίας, καὶ πλείονα περὶ τὸν Θεὸν ἐχούσης ἀγάπην» (ἐπιστ. Γ', ζ).

Γιὰ νὰ τὸ ἀποδείξει αὐτό, φέρει ὁ ἱ. Χρυσόστομος παραδείγματα ἀπὸ τὴν ἀγ. Γραφή. Ἔτσι ἀφοῦ ἀπαρι- θμεῖ τὰ «διάφορα φιλανθρωπίας εἶδη» τοῦ Ἰώβ καὶ τὴς ἄλλης ἀρετῆς του (Ἰώβ κθ'), γράφει στὴ συνέχεια:

«Ταῦτα δὴ οὖν καὶ τὰ τούτων πλείονα συλλέξα- σα, δεῦρο βιάδιζε μετ' ἐμοῦ ἐπὶ τὸν τῶν παθημάτων αὐτοῦ κατάλογον, καὶ ἴδωμεν συγκρίναντες πότε λαμ- πρότερος ἦν, ὅτε ἐκεῖνα κατῴρθου, ἢ ὅτε ἐπασχε τὰ ὀδυνηρὰ καὶ πολλὴν ἐντιθέντα αὐτῷ τὴν ἀθυμίαν».

Καὶ ἀφοῦ παραθέτει συγκριτικὰ τὰ ἀξίεπαινα ἔργα τῆς φιλανθρωπίας του καὶ τὰ ἀλλεπάλληλα φο- βερὰ του παθήματα, τὰ ὁποῖα ὑπέμεινε «μετὰ πολλῆς τῆς φιλοσοφίας», ὁδηγεῖται στὸ συμπέρασμα ὅτι «ταῦ- τα (τὰ παθήματα) αὐτὸν λαμπρότερον ἀπέφηνεν» (ἀνέδειξαν) (Γ').

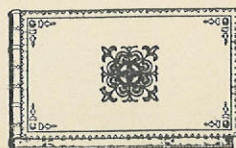
Δεύτερο μεγάλο παράδειγμα γιὰ νὰ ἐνισχύσει τὴν ἀλήθεια αὐτὴ φέρει μπροστὰ στὴ θλιβόμενη δια- κόνισσα τὴν Ἰωσήφ, τὸν γιὸ τοῦ Ἰακώβ, ὁ ὁποῖος ἀπὸ τὴς ἀμέτρητες περιπέτειές του μᾶλλον, παρὰ ἀπὸ τὴς ἄλλης καλοσύνης του, ἄφησε αἰώνιο τρόπαιο ἀρε- τῆς καὶ δόξας.

(Συνεχίζεται).

Παρακαλοῦνται ὅσοι ἀποστέλλουν ταχυδρο- μικὲς ἐπιταγὰς πρὸς τὰ περιοδικὰ «Θεολογία», «Ἐκκλησία» καὶ «Ἐφημέριος», νὰ σημειώσουν καὶ τὴν αἰτία τῆς ἀποστολῆς.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

Ἀρχιμ. Φιλόθεου Φάρου
Παπα - Σταύρου Κοφινᾶ
ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΑ

Μέσα στο χάος και στην ἐρήμωση, στις υπερδεμένες σχέσεις και στον ἀποπροσανατολιστο κόσμο που ζούμε, δυο πολύ καλά βιβλία ἤρθαν ἐπικαιρά νὰ θάλουν τὸ πνευματικὸ μοχλὶ στὸ σῶμα τῶν οἰκογενειακῶν σχέσεων, στοὺς γονεῖς καὶ στὰ παιδιὰ, γιὰ νὰ φτάσει ἴσαμε τὸ κόκκαλο.

Πρόκειται γιὰ τὸ βιβλίο «Γάμος» ποὺ παρουσιάσαμε παλαιότερα, καὶ τὸ πρόσφατο «Γονεῖς καὶ παιδιὰ», ποὺ ἔγραψαν ὁ Ἀρχιμ. κ. Φιλόθεος Φάρος καὶ ὁ Πρεσβ. κ. Σταῦρος Κοφινᾶς.

Καὶ στὸ δεύτερο αὐτὸ βιβλίο τοὺς οἱ γνωστοὶ συγγραφεῖς διατυπώνουν τίς σκέψεις τοὺς, ὥστε ἀπὸ ἐρευνα καὶ μελέτη, μὲ εἰλικρίνεια, θάρρος καὶ εὐθύνη, διαγράφοντας ὅλες τίς παραμέτρους τῶν προβλημάτων τῶν συζυγικῶν σχέσεων, τοῦ ἔρωτα, τῆς ἐπικοινωνίας, τοῦ γάμου, τῶν παιδιῶν κι ὄλων ἐκείνων τῶν ἀντιδράσεων ποὺ προκαλοῦνται σὲ μιὰ μακρόχρονη συμβίωση.

Στὸ δεύτερο βιβλίο τοὺς οἱ συγγραφεῖς ἐπιμένουν περισσότερο στὶς σχέσεις μεταξύ γονέων καὶ

παιδιῶν, ποὺ εἶναι καὶ τὸ πιὸ καίριο πρόβλημα, ὅπου γιὰ τὴ λύση του σήμερα γίνονται τὰ πιὸ μεγάλα καὶ κάποτε μοιραῖα λάθη!

Ὅμως τὸ βιβλίο «Γονεῖς καὶ παιδιὰ» δὲν ἀρκεῖται στὴν ἀνατομία τῶν προβλημάτων αὐτῶν οὔτε σὲ περιγραφὲς περιστατικῶν. Ἀλλὰ προχωρεῖ καὶ στὶς προτάσεις λύσεων, ἔτσι, ὅπως αὐτὲς θγαίνουν ἀπὸ τὴν πείρα τῆς ζωῆς καὶ τὴν παράδοση τῆς Ἐκκλησίας.

Οἱ δυο κληρικοὶ δὲν κλείνουν δηλαδὴ πουθενὰ τὰ μάτια, ὅπως κάνουν μερικοὶ σήμερα, ποὺ ἐρίζουν περὶ πολλῶν! Μὰ προχωροῦν καὶ μὲ δέος, μὲ εὐθύνη, ἀναλυτικὰ καὶ διεξοδικὰ, δίνουν ὅ,τι χρειάζεται γιὰ νὰ θγοῦν οἱ ἄνθρωποι καὶ οἱ σχέσεις τοὺς, οἱ πιὸ σημαντικὲς, οἱ οἰκογενειακὲς, ἀπὸ τὰ ἀδιέξοδα καὶ τίς διαφορὲς ἐμπλοκές.

«Οἱ σχέσεις γονέων καὶ παιδιῶν ἦταν πάντοτε κρίσιμες καὶ φορτισμένες. Στὶς μέρες μας τὰ πράγματα ἔχουν ἐπικίνδυνα χειροτερέψει. Γιὰτί, ἐνῶ ἀμφισβητήθηκαν καὶ ἀναθεωρήθηκαν χωρὶς ἐπαρκὴ μελέτη καὶ γνώση οἱ παλιὲς ἀντιλήψεις γι' αὐτὲς, ἐφαρμόζονται νέες ἀντιλήψεις ποὺ δὲν ἔχουν προηγουμένως δοκιμαστεῖ καὶ ἀποδεικνύονται ἀκατάλληλες. Οἱ νέες αὐτὲς ἀντιλήψεις ποὺ ἐπεκράτησαν ἔχουν ἀποδειχτεῖ συχνὰ πιὸ ὀλέθριες ἀπὸ τίς παλιές».

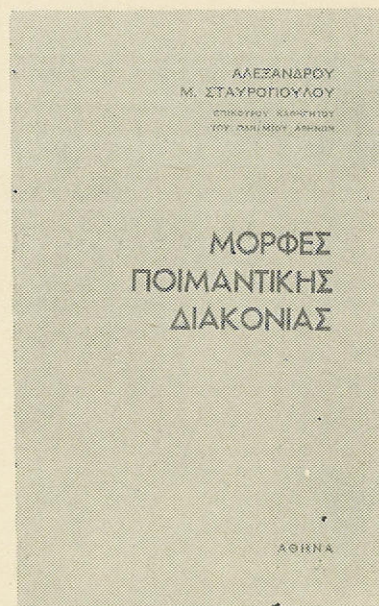
Αὐτὸ λοιπὸν ποὺ ἐπιχειρεῖ τὸ νέο βιβλίο τῶν δυο κληρικῶν συγγραφέων, εἶναι ἀκριβῶς νὰ ριχθεῖ ἅπλετο φῶς καὶ στὶς πιὸ μύχιες οἰκογενειακὲς σχέσεις, ὥστε νὰ ἀποκαλυφθοῦν ὅλες οἱ αἰτίες τῶν προβλημάτων καὶ νὰ λάμψει ἡ ἀλήθεια τῆς πραγματικῆς χαρούμενης συμβίωσης τῶν ἀνθρώπων.

Ἀλέξ. Μ. Σταυρόπουλου
ΜΟΡΦΕΣ
ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Οἱ «Μορφὲς ποιμαντικῆς διακονίας» εἶναι τὸ τέταρτο βιβλίο ποὺ συμπληρώνουν τὰ «Στιγμιότυπα καὶ περιπλανήσεις σὲ δρό-

μους ποιμαντικῆς διακονίας», τοῦ Α.Μ.Σ.

Καὶ οἱ τέσσερις τόμοι συγκροτοῦν πρακτικὰ ἓνα «Ἐγχειρίδιο Ποιμαντικῆς» ποὺ προσεγγίζει μὲ διάφορους τρόπους τὴν τέχνη καὶ ἐπιστῆμη τῆς Ποιμαντικῆς καὶ βοηθεῖ ἀποφασιστικὰ στὸ ποιμαντικὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας.

Καὶ βοηθεῖ πράγματι, γιὰτί τὰ βιβλία αὐτὰ τοῦ κ. Ἀλ. Σταυρόπουλου, ἀναφέρονται σ' ἓνα πλῆθος θεμάτων ποὺ ἀπασχολοῦν καθημερινὰ τὸν ποιμένα, τὸ δάσκαλο, τὸν κήρυκα, μὲ τρόπο ἐκλαϊκευτικό, ἄμεσο, πρακτικὸ καὶ τελεσφόρο. Πρόκειται γιὰ μιὰ πρωτότυπη δουλειὰ στὸν τομέα αὐτό, ποὺ ἀναζωογονεῖ τὸ ποιμαντικὸ ἔργο, φέρνοντάς το στὶς πιὸ παραγωγικὲς καὶ ἀποτελεσματικὲς ἀναζητήσεις καὶ ἐφαρμογές του. Ἐπειδὴ, πέρα ἀπὸ κάθε κάλυψη ἀνάγκης, τὰ ποιμαντικὰ αὐτὰ βιβλία τοῦ κ. Ἀλέξ. Σταυρόπουλου μὲ τὸ λογοτεχνικὸ τρόπο ποὺ εἶναι γραμμένα, ἀποτελοῦν συνάμα καὶ εὐχάριστα, πνευματικὰ ἀναγνώσματα.

Φς

Ε Π Ι Κ Α Ι Ρ Α

‘Η ‘Ελλάδα τῶν ἐποχῶν.

ΕΛΛΑΣ 1996! “Υστερ’ ἀπὸ ἐννιά χρόνια, ἡ καρδιά τῆς ὑδρογείου, ἐλπίζουμε, θὰ χτυπᾷ στὴν ‘Ελλάδα! «Αρχαῖο πνεῦμα, ἀθάνατο»!

Τώρα, μεταξὺ μας, ἐνόηη τοῦ ὁρόσημου 1996, μπορούμε νὰ ρωτήσουμε τὸν ἐναντὶ μας: αὐτὸ τὸ πνεῦμα τὸ ἀθάνατο, τοῦ ὥραίου, τοῦ μεγάλου καὶ τ’ ἀληθινοῦ, αὐτὸ ποὺ σὰν αὐτὰ δημιουργικὴ φουσοῦσε στὰ διαφροστεφανωμένα μέτωπα, κατασκηνώνει ἄραγε καὶ στὰ σημερινὰ κανσασερίοπληκτα; Τὸ κανσασέριο δὲν τὸ παράγουν οἱ ἐξαιτίσεις ἢ τουλάχιστον μόνο αὐτές... ‘Η ομοτεινὴ πλευρὰ τοῦ ἀνθρώπου κι οἱ διάφορες ἐξωγενεῖς συγκυρίες, εἶναι σοδαρότατες καὶ τραγικὲς ὅπωςδήποτε πηγὲς ἐκπομπῆς...

‘Ελλάς, 1996! ‘Η καρδιά τῆς ὑδρογείου θὰ χτυπᾷ στὴν ‘Ελλάδα! ‘Εννιά δλόκληρα χρόνια πολῦτιμα, στὴν διάθεσή μας. Γιὰ ν’ ἀποβάλλουμε τὴ νοοτροπία τῶν «ἀχθοφόρων» τοῦ προγονικοῦ μεγαλείου! Γιὰ νὰ δείξουμε —νὰ μάθουμε πρῶτα— πὼς ἡ ‘Ελλάδα δὲν «σταμάτησε» κάπου... Ἀσφαλῶς θὰ πολιτευθοῦμε «τοῖς κείνων» ῥήμασι πευδόμενοι! Δίχως ὅμως ἐκρηξέεις προγονολατρείας, προγονοπληξίας ἀποκνήματα. Οἱ ξένοι θὰ ῥθουν στὴν ‘Ελλάδα τοῦ ‘Ομήρου, τοῦ Περικλῆ, τοῦ Σόλωνα, τοῦ Σοφοκλῆ, τοῦ Πίνδαρου καὶ τοῦ Ἀριστοτέλη. Πρέπει νὰ τοὺς δώσουμε νὰ καταλάβουν πὼς ἐπίσης ἦρθαν στὴν ‘Ελλάδα τοῦ Συμεῶν Θεσσαλονίκης, τοῦ Ἀνδρέα Κρήτης, τοῦ Κοσμᾶ τοῦ Αἰτωλοῦ, τοῦ Μακρυγιάννη, τοῦ Κανάρη, τοῦ Παπαδιαμάντη, τοῦ Κόντογλου, τοῦ Παλαμᾶ καὶ τοῦ ‘Ελύτη!

‘Ελλάς, 1996! ‘Η καρδιά τῆς ‘Ελλάδος πρέπει νὰ χτυπᾷ στὴν ‘Ελλάδα ὅ λ ω ν τ ὶ ὦ ν ἐ π ο χ ῶ ν!

Μονὴ ἁγίου ‘Ιγνατίου - Λειμῶνος.

14 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1987. ‘Ιγνατίου, ἀρχιεπισκόπου Μηθύμνης (τοῦ Ἀγαλλιανοῦ), κτήτορος τῆς ‘Ι. Μονῆς Λειμῶνος.

Λίγο ἔξω ἀπὸ τὴν Καλλονὴ τῆς Λέσβου, ἀπλώνεται τὸ ιερόστιο κτηριακὸ συγκρότημα τῆς ‘Ι. Μ. Λειμῶνος. Ἀπέραντες αἰθούσες μουσεῖων, Ἰδρύματα, πάμπολλοι ναῖσκοι, ζώνουν τὸ Καθολικὸ —μὲ τὶς θαυμασιὰς ἀγιογραφίες καὶ τὸ χρυσοποικιλίτο ξυλόγλυπτο τέμπλο— ποὺ ἀφιέρωσε οἱ ποῖς Παμμέγιστοις Ταξιάρχες ὁ ἅγιος κτήτωρ. Στὸ ἱστορικὸ Μοναστήρι καλλιιεργεῖται τὸ πνεῦμα καὶ θεραπεύεται ὁ πόνος! Χάρη στὴ θερμονογὸ ἀγάπῃ τοῦ ἡγουμένου παροιστοῦ, ἀρχιμανδριτοῦ π. Νικοδήμου Παυλοπούλου, ἱεροκήρυκος τῆς ‘Ι. Μητροπόλεως Μηθύμνης καὶ τὶς εὐλογίες τοῦ πρώην καὶ νῦν Μηθύμνης κυροῦ Ἰακώβου καὶ κυροῦ Χρυσοστόμου, τὸ παλαίφατο Μοναστήρι ρίχνει τὸ ἅπλειο φῶς τοῦ σ’ δλόκληρο τὸ Αἰγαῖο καὶ στὰ Μικρασιατικὰ παράλια. Φάρος πολὺπλευρος, δίδ-

νει τὴ λαμπρὴ μαρτυρία τοῦ μαζί μὲ τ’ ἄλλα μετερίζια τῆς ‘Ορθοδοξίας «ἐν δυσχειμέροις καιροῖς»...

‘Η εὐχὴ τοῦ ἁγίου Ἰγνατίου, ἃς μᾶς σκεπάζει! Τὴν ἔχουμε σήμερα —ὅσο ποτὲ ἄλλοτε— ἀνάγκη...

Κρατούμενοι: 4.000.000!

ΔΕΝ ΜΠΟΡΟΥΣΑ νὰ φανταστῶ —ἀν μόνο τὴν ἀκουγα— τὴν τραγικὴ σκηνή: Πίσω ἀπὸ τὰ κάγκελα ἐνὸς κελλιῦ, μιὰ ἡλικιωμένη φυλακιωμένη θηματίζει νευρικά, μουρμουρίζοντας. Στὸ διπλανὸ κελλὶ δὴ νήπια «τρέχουν» πάνω - κάτω. Τὰ ἐγγονάκια τῆς, σκέφτηκα, τὰ πῆγαν φαίνεται νὰ τὴν ἐπισκεφτοῦν. Εὐκόλα μπορεῖ ὁ καθένας νὰ μαντέψει τὴ διάθεση τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν, πίσω ἀπὸ τὰ κάγκελα...

Κάποια στιγμὴ, μιὰ φωνὴ τοὺς κάλεσε στὸ ἐσωτερικόν. Κι ὕστερ’ ἀπὸ λίγο, τοὺς εἶδα ὅλους νὰ θηματίζουν τό... πεζοδρομίο! Ἀποφυλακίσθηκαν!

Κάπως ἔτσι ἄρχισε ὁ ἀπογευματινὸς περίπατος μιᾶς οἰκογένειας. Οἱ διπλανοὶ ἐξῴστες —μπαλκόνια ἐπὶ τό... ἑλληνικώτερον— ἔδωσαν τὸ ἐρέθισμα γιὰ τὸν προβληματισμό. “Ἦδη τὰ μάτια μας, γεμάτα τσιμέντο, ἀδυνατοῦν ν’ ἀπολαύσουν αὐτὸ ποὺ «κρύβει» ἡ πανσέληνος!...

Τί γίνεται —ἀν εἴμασι’ ἔτσι σήμερα— λίγα χρόνια μετὰ;

Φωτογραφικὴ μηχανή, μαγνητόφωνο, γιालὶ καὶ χρυσάφι...

ΟΙ ΠΡΩΤΕΣ ἡμέρες τῶν συγκινήσεων πέρασαν γιὰ τοὺς μαθητές. Ἀνάμικτα βέβαια τὰ συναισθήματά τους, ἐκδηλώνονται ποικιλόμορφα. Τὸ μονοπώλιο τοῦ ἐνδιαφέροντος, τὴν πρώτη κυρίως ἡμέρα, εἶχαν τὰ νήπια τῆς πρώτης Δημοτικοῦ τὰ «πρωτάκια»! ‘Ο Θεὸς ἃς εἶναι μαζί τους!

Πόσο μεγάλη, ἀλήθεια, ἡ εὐθύνη τῶν εκπαιδευτικῶν... Ἐπιφορισμένοι στὸ ἀκέραιο μὲ τὴν εὐθύνη τοῦ «εὐ ζῆν»! «Εἶν’ εὐκόλο νὰ φέρουμε ἀνθρώπους στὸν κόσμο αὐτό. Εἶναι ὅμως δύσκολο νὰ τοὺς κάνουμε ἀνθρώπους» (Μητροπολίτης Χίου Χρυσόστομος(†) Γιαλούρης)! Κι ὁ PESTALOZZI σημείωνε «ἡ ψυχὴ τοῦ παιδοῦ εἶναι πολυτιμότερα τοῦ χρυσοῦ, ἀλλ’ εὐθρανοτιέτερα τῆς ὑάλου»! ‘Η παιδικὴ ψυχὴ, μ’ ἄλλα λόγια εἶναι τανιόχρονα φωτογραφικὴ μηχανή, μαγνητόφωνο, γιालὶ καὶ χρυσάφι!

“Ας προσέξουν «μερικοὶ»... Κι ἃς μὴ σκανδαλίζουν —διδάσκοντας εἴτε μὲ τὸ λόγο εἴτε μὲ τὸ παράδειγμά τους— τὴν ἀπλαστικὴ καὶ τόσο εὐπλαστὴ παιδικὴ ψυχὴ. “Αν ἔτσι, «αὐτοὺς συμφέρει καλότερα νὰ πέσουν στὴ θάλασσα μὲ μιὰ μυλόπετρα δεμένη στὸ λαιμό τους»! Μῆλᾶμε συνεχῶς γιὰ τὴν «‘Ελλάδα τοῦ αὐριο», ποὺ προετοιμάζεται στὰ μαθητικὰ θρανία. “Ας μὴ τοποθετοῦμε, ἐκόντες - ἄκοντες, δόμβες ὥρολογακὲς στὰ θεμέλια τῆς αὐριανῆς ‘Ελλάδας.

ΤΟ ΕΞΩΙΔΡΥΜΑΤΙΚΟ ΕΠΙΔΟΜΑ

για τους πάσχοντες από παραπληγία - τετραπληγία, παραπάρεση - τετραπάρεση που είναι ασφαλισμένοι στο TAKE, καθορίστηκε με την υπ' αρ. Φ. 60)82 απόφαση του υφυπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοιν. Ασφαλίσεων, η οποία δημοσιεύθηκε στην Έφημερίδα της Κυβερνήσεως (άρ. 264/1987 τ. Β').

Το ύψος του μηνιαίου αυτού εξωιδρυματικού επιδόματος είναι ίσο με το κατώτατο όριο σύνταξης του TAKE λόγω θανάτου, που ισχύει κάθε φορά, αλλά προσαυξημένο κατά ποσοστό 30οο. Το επίδομα χορηγείται εφ' όσον οι δικαιούχοι συγκεντρώνουν τις έξης προϋποθέσεις:

1. α) Έχουν χρόνο ασφάλισης στο TAKE τουλάχιστον δύο έτων.

β) Κρίνονται άνικανοι για κάθε βιοποριστική εργασία από τις Υγειονομικές Επιτροπές του ΙΚΑ, που όρίζονται με τη Φ. 7/οικ. 909/3.7.1981 (ΦΕΚ 414/81 τ. Β') απόφαση του Υπουργού Κοινωνικών Υπηρεσιών.

Σε περίπτωση που παρέχεται οποιαδήποτε εργασία απ' όσους παίρνουν το εξωιδρυματικό επίδομα, εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις του άρθρου 21 του Ν. 1469/1984.

γ) Δεν λαμβάνουν προσαύξηση λόγω απόλυτης αναπηρίας.

2. Το επίδομα αυτό δικαιούνται και τὰ μέλη της οικογένειας ασφαλισμένων ή συνταξιούχων που πάσχουν από τις ίδιες ασθένειες, εφόσον συγκεντρώνουν τις προϋποθέσεις που όρίζουν οι περιπτώσεις θ' και γ' της προηγούμενης παραγράφου και εφόσον επιπλέον τὸ άμεσα ασφαλισμένο μέλος έχει την προϋπόθεση της περίπτωσης α' της ίδιας παραγράφου.

3. Σε περίπτωση που ο δικαιούχος του εξωιδρυματικού επιδόματος, έχει υπαχθεί στην ασφάλιση για τὸν Κλάδο σύνταξης, σε περισσότερους από ένα ασφαλιστικούς Όργανισμούς άρμοδιότητας Γενικής Γραμματείας Κοινωνικών Ασφαλίσεων, τότε εφαρμόζεται η ύπ' αριθ. Φ. 21/9/οικ. 3437/9.10.85 (ΦΕΚ 121/86 τ. Β') υπουργική απόφαση.

4. Η καταβολή του επιδόματος αυτού, αρχίζει από την πρώτη του επόμενου μήνα εκείνου που υποβλήθηκε ή σχετική αίτηση στις άρμόδιες για την κρίση της άνικανότητας Υγειονομικές Επιτροπές του ΙΚΑ ή στο TAKE και διακόπτε-

Του κ. Ευαγγέλου Π. Λέκκου

ται από την πρώτη του επόμενου μήνα εκείνου που ο επιδοματούχος δικαιώθηκε όμοιο από άλλη πηγή επίδομα ή προσαύξηση λόγω απόλυτης αναπηρίας.

Τὸ επίδομα καταβάλλεται σε όλη τη διάρκεια της ασθένειας του δικαιούχου ακόμη και σε περίπτωση νοσηλείας του σε θεραπευτήριο με δαπάνες φορέα κοινωνικής ασφάλισης και άναστέλλεται μόνο σε περίπτωση τυχόν νοσηλείας του σε ίδρυμα άσυλιακής μορφής.

Σε περίπτωση άναστολής καταβολής του επιδόματος, σύμφωνα με τὰ παραπάνω, τὸ επίδομα επαναχορηγείται από την πρώτη του μήνα που ο δικαιούχος του έξέρχεται από τὸ άσυλιακό ίδρυμα.

5. Συνταξιούχος που λαμβάνει προσαύξηση λόγω απόλυτης αναπηρίας και πάσχει από παραπληγία, τετραπληγία, παραπάρεση, τετραπάρεση, σε περίπτωση που κριθεί ότι δικαιούται του εξωιδρυματικού επιδόματος και ή παραπάνω προσαύξηση υπολείπεται του επιδόματος αυτού, δικαιούται τη σχετική διαφορά, επιπλέον της προσαύξησης για απόλυτη αναπηρία.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΗ ΣΤΗΝ ΚΟΡΕΑ

Έγινε έκθεση χειροτεχνιμάτων Έλληνίδων και Κορεατισσών, τὰ όποία έτοιμάσαν και πρόσφεραν με πολλή αγάπη, ώστε νά ενισχυθεί τὸ ευαγγελικό έργο στη μακρινή αυτή χώρα. Η έκθεση έγινε στην αίθουσα του Συλλόγου Αθηνάϊων (Κέκροπος 10 - Πλάκα). Τὸν Άγιασμό τέλεσε ὁ Θεοφ. Έπίσκοπος Άχελώου κ. Εὐθύμιος, εκπροσωπώντας τὸν Μακ. Άρχιεπίσκοπο Αθηνών κ. Σεραφείμ. Τὴν έκθεση, που διήρκεσε από 21 - 30 Σεπτεμβρίου, ὀργάνωσαν ὁ Φιλανθρωπικός και Πολιτιστικός Σύλλογος τὸ «Σήμαντρο» (Χολαργός) και ὁ Σύλλογος Αθηνάϊων.

Όπως είναι γνωστό στην Κορέα εργάζεται ιεραποστολικά, πάνω από μιὰ δεκαετία, ὁ πανοσ. άρχιμ. κ. Σωτήριος Τράμπας.